

196
3

+9

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR

Yıl : 60

Subat 1969

65

Sayı : 2

Baş bölgesel islâh sistemine yetki vermek üzere fazlaca gayret sarfedilmekte olup; şartlı tahliye veya bihakkın tahliye tarihini tesbit bakımından esaslı yetki Gözetim Komitelerine verilmiştir. İsveçte 47 Gözetim Komitesi mevcut olup; herbiri bir veya birden fazla mahkeme bölgesinde hizmet etmektedir. Bu komiteler, bölgelerindeki hükümlülerin şartla tahliyelerini tavsiye etmekten sorumludurlar. Şartla tahliye halinde gözetim süresi bir yıl veya cezanın geri kalan kısmı - hangisi uzunsa - dır. Bölgesel ve fakat entegre edilmiş islâh sisteminin malî portresi 1965 yılında 200 milyon İsveç Kroner'i - 400 milyon T.L. dır. Bu miktardan 90 milyon İsveç Kroner'i personel ücretlerine (180 milyon T.L.) tahsis edilmiştir. Bu malî portreye 15.500 kadar probation'dan istifade edenler, 5.000 hükümlü ve 3.000 şartla tahliyeden istifade edenlerin masrafıda dahildir.

İsveç islâh idaresi probation, cezaevi müesseseleri ve parole'ı bünyesinde toplandığından cezaevleri artık kapalı bir kutu olmak hüviyetinden uzaklaşmış; infaz sonrası yardım ile cezaevi programı arasındaki işbirliği neticesi tretman programlarında devamlılık sağlamıştır.

4. Cezaevi Endüstrisi

İsveç islâh sisteminde ilk önce bir fabrika inşa edilip sonra cezaevinin ilave edildiği yaygın bir tatbikat olarak belirmektedir. Hükümlü haftada 5 gün, 45 saat olmak üzere sabah saat 7 den akşam saat 17 ye kadar çalışmakta ve bir buçuk saatlik bir öğle tatili yapmaktadır. Sıhhatli bir hükümlünün isveç cezaevlerinde boş olarak kaldığı ender görülen bir olgudur. Tabiatıyla bir kısım hükümlü bakım işlerinde çalışmakta ise de, cezaevi endüstrisinin havası fabrika havasına çok yakındır. Ufak olan açık cezaevlerinin ekserisinde endüstriyel bir faaliyet görülmektedir. Cezaevlerinde yer alan faaliyetler çeşitlilik arz etmekte olup, bunlar arasında metal, ağaç işleri, giyim endüstrisi, ziraatçılık, inşaatçılık, pre - fabrik ev inşası, kayık yapımı yer almaktadır.

Endüstri, ziraatçılık ve bakım işlerinde çalışan hükümlülere günde ödenen ücret ortalama olarak 10 T.L. sıdır. Doğu bölgesi grubunda bulunan Tilberga açık cezaevi ileri infaz teorilerini tatbikata intikal ettirmek yolunda plânlanmış 6 müesseseden ilki olarak ayrılık göstermektedir. 120 kişilik nüfusu olup, tamamiyle bir fabrika olarak organize edilmiştir. Bu müessesesede pre - fabrik evler inşa edilmekte ve ayrıca bir demir atelyösü bulunmaktadır. Müessesenin 44 personelinden 18 gardiyan, 13 ü fabrikada çalışmakta, 13 üde idari kısımda bulunmaktadır.

Kategoriler	Cezaevi ve Müessesesi	Müessesesi Olmayan	Toplam
Duruşma için bekliyen	410	—	410
Psikiyatrik müşahade altında	157	—	157
Sosyal tehlikelilik nedeniyle tutuk- lu bulunan	—	—	—
Para cezasını ödemediği için hapse hükmedilenler	22	—	—
Hapis cezasını hükmedilenler.	3.317	2.579	5.896
Çocuk cezaevinde bulunanlar	599	472	1.071
Preventive detention (Müddetsiz hüküm)	723	653	1.376
Probation'a hükmedilenler	78	15.438	15.516
Aklî Hıfzıza Kanununa göre gözetime terk edilenler	32	—	32
Diğerleri	130	—	130
TOPLAM	5.468	19.142	24.610

Bu tablo İsveç izin sisteminin anlaşılması için özel bir önem taşımaktadır. Suçlu müvekkillerin ekserisi müessesesi ile bağlantısı olmayan açık bir tretman rejimine tâbi tutulmuşlardır. Herşeyden önce, suçluların büyük bir kısmı probation'dan istifade ettirilmişlerdir. İlâveten, müessesede bulunanlarda ceza sürelerinin bitmesinden çok önce müessesesi olmayan tretman rejimine transfer edilmektedir. Cezaevinde bulunan hükümlü sayısı kadarı dışarda bulunmaktadır. Müesseselerde bulunan 5000 hükümlü nün üçte biride açık müesseselerde bulunmaktadır. Kapalı müesseselerde bulunan muhafızlar da silâhsızdırlar. Bu kaidenin bir istisnası olarak 20 hükümlük özel bir kesim mevcuttur.

Bu gün İsveç infaz sistemine hâkim olan karakter «açıklık» tır. İzinler bugün infaz idaresi tarafından 1963 yılında çıkarılan tamimlerle aşağıdaki şekilde tanzim edilmiştir :

78

- 4 — Devletler Hususi Hukukunun Kaynakları ve Kamu Düzeni sahife 121
Doç. Dr. Gündüz Ökçün
- 5 — Adalet Dergisi 1951 sahife 1593 - 1595 ve 1707
«Belçika Kaidesi ve Siyasî Suçluların İadesi Meselesi»
Fahir Hâdi Armaoğlu
- 6 — Ankara Hukuk Fakültesi M. 1950 Yıl No : 3-4 sahife 468
«Yabancı Memleket Mahkemelerinden verilen Kararların Tanınması ve Tenfizi» O. Işık Nazıkoğlu
- 7 — Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı, 1. Cilt sahife 15-29
Nejat Özütürk
- 8 — Türk Hukuk Lugatı

GİRİŞ :

Yabancı memlekete seyyahat, bu devir için çok olağan telakki olunmaktadır. Kaldı ki bir yandan milletlerarası ve Turistik münasebetlerin fevkalade gelişmesi de; bu konuda yeni meselelerin ortaya çıkmasına amil olmakta diğer yandan işçilerimizin, sanatkârlarımızın ve serbest meslek erbabının yabancı memleketlerdeki yaşantıları, bazı hallerde bu problemlere özel bir değer kazandırmaktadır.

Bu cümleden olarak T.C.K. nun şimdiye kadar pek tatbik yeri bulunmayan 4. 5. 6. 7. 8 ve 9 uncu (I) maddelerinin uygulama şekli üzerine eğilmek zarureti kendiliğinden tezahür etmiş bulunmaktadır

Türkiye'ye gelen yabancılar, memleketimizde suç işleyip, tekrar dönmeleri veya yabancı memlekette suç işleyen vatandaşlarımızın orada haklarında adli takibatta bulunulmadan evvel veya sonra hatta mahkûmiyeti müteakip Türkiye'ye avdet etmeleri gerçekten uygulamada örnek olabilecek içtihatların bulunmaması ve madde hükümlerindeki müphemiyet bakımından, yeni meselelerin doğmasına amil olmaktadır

Bu kısa incelememizde, mümkün mertebe bu konuların üzerine eyilmeye çalışılmıştır.

Beynelmilel sahada, ana konularda ceza hukukunun birleştirilmesi-ne karşı akım ve faaliyetler devam etmektedir. Bir memlekette verilmiş ve kesinleşmiş kabili tenfiz bir ceza ilâmının diğer memlekette infazının sağlanması hususlarında, Devletler katı tutumlarında yumuşamalar yapagelmektedirler. Devletler arasında yakın işbirliğine paralel olarak

(1) T. C. K. nun 9 uncu maddesi İadesi Mürcimle ilgili olması hasebiyle onu, ayrı bir yazımızda inceleme konusu yapacağız.

Bu husus henüz esasa bağlanmamıştır. Beynelmilel konferanslarda konu olarak ele alınmaktadır.

B — TÜRK CEZA KANUNU SİSTEMİ :

Türk Ceza Kanunu, muhtelif bir sistem kabul etmiş ve Umumi sisteme çok yaklaşmış bulunmaktadır.

«Türk Ceza Kanununun kabul ettiği sistem, Mülkilik, şahsilik, savunma ve ülke dışı sistemlerle telif edilmesinden husule gelmiştir.

Türk Ceza Kanununun 3 üncü maddesindeki, Türkiye'de suç işleyen kimse, Türk Kanunlarına göre cezalandırılır ve bundan dolayı bir Türk hakkında yabancı memlekette hüküm verilmiş olsa bile Türkiye'de muhakeme olunur hükmü ile MÜLKİLİK SİSTEMİNİ kabul etmiştir.

5 inci maddesindeki, Yabancı memlekette suç işleyen Türk vatan-dışı hakkında, Türk kanunlarının uygulanabileceği hükmü ile, MÜLKİLİK sisteminin, şahsilik sistemi etkisiyle genişletilmiş şeklini benimsemiştir.

Ve T. C. K. nun 4, 6 ncı maddelerinde derpiş olunan hükmü ile, yabancı memlekette Türkiye veya Türk vatandaşlarına karşı işlenen suçlar hakkında, mülkilik sisteminin, savunma sistemine göre daha da genişletilmesi halini uygun görmüştür.

Keza T. C. K. nun 4 ve 6/3, 4 maddelerinde, yabancı memlekette, yabancı tarafından işlenmiş olup, Türkiye veya Türk vatandaşını ilgilendirmeyen suçlar hakkındaki (T. C. K. 316, 435, 436) hükmü ile de MÜLKİLİK sisteminin, mahdud bir saha içinde kalsa bile, ülke dışı sisteme göre biraz daha genişletilmiş olduğu ileri sürülebilir.

Türk Ceza Kanunu, halen yürürlükteki hükümleriyle bir suçun yabancı memlekette işlenmesi ile Türk ülkesinde işlenmesi arasında ceza bakımından bir fark gözetmemektedir. Evvelce 5 ve 6 ncı maddelerinde, yabancı memlekette işlenmiş suçların Türkiye'de cezalandırılması halinde, cezadan bir nisbet dahilinde indirim yapılabileceğine dair hükümler mevcut idi. Bugün böyle farklı bir hüküm bulunmamaktadır.» (6)

(6) Prof. Dr. Faruk Erem, sözlü geçen eser, sahife 108 - 109.

Milletlerin, yoğun münasebetleri, onların katı tutumlarında yumuşamalar yapmış ve ceza sistemlerini, beynelmilel çalışmaların ışığında yeniden tefsire tabi tutarak ceza kanunlarında gerekli tadil çalışmalarına girişmişlerdir.

Ancak bu çalışmaların bir sonuca varması zamana mütevakıf bulunduğundan, halen yürürlükte bulunan hükümlerle iştigal etmek zarureti karşımıza çıkmaktadır.

İşte, Türk Ceza Kanununun 4.5.6.7.8. inci maddelerini daha vuzuhla anlayabilmek için, sistemlere ve Milletlerarası çalışmalara temas etmekte fayda gördük. Türk Ceza Kanununun sözü edilen maddeleri, şimdiye kadar pek tatbik yeri bulmadığı için içtihatlarla da sık sık raslamak mümkün olamamakta ve anlamlarını meydana çıkarmakta müşkülata maruz kalınmaktadır.

Fakat yeni yeni Yargıtay içtihatlarıyla, mesele aydınlığa doğru kavuşmaktadır. Gerek Türk Ceza Kanununun 4.5.6.7.8. inci maddeleri ve gerek bu maddelerle ilgili uygulamalar ayrı ayrı yazılarımızda inceleme konusu yapılacaktır.

Ama gerçek olan, suç meseleleri konusunda Milletlerarası Çalışmaların, gittikçe artan bir ihtiyaca cevap vermek üzere günün meselesi olmakta devam etmesidir.

I — GİRİŞ :

Kat mülkiyetinde gider sorununun incelenmesi «kat mülkiyeti» «gider» kavramlarının belirmesine bağlıdır.

Kat mülkiyeti : Yapıların kat, daire, dükkân, depo gibi ayrı ayrı ve başlıbaşına kullanılmağa elverişli bölümleri üzerinde kurulan ve ortak maliklerin arsa payı ile anataşınmazdaki ortak yerler üzerinde sahip oldukları hakları düzenleyen özel bir toplu mülkiyet çeşididir. (Kat Mül. K. m. 1,3) Ortak yerler, anataşınmazın bağımsız bölümleri dışında kalan ve ortaklaşa kullanmaya, yararlanmağa, elverişli olan kısımlardır. (M. 2, b) Nelerin ortak yer konusu olacağı sözleşme ile belirtilebilir. Yasanın açıkça ortak yer olarak kabul ettiği yerler ve şeyler kanundan ötürü ortak yer sayılır.

Gider : Bir kimsenin bir şey uğrunda veya üçüncü kimse lehine ihtiyaren kendi mâmelekenden vukua getirdiği eksilmedir. (1) şeklinde tanımlanmaktadır. Giderler genel olarak üç bölüme ayrılarak incelenmektedir.

a) Zarurî giderler ; Bir malın korunması için gerekli görülen ve yapılmadığı takdirde malın zarara uğraması veya yok olması sonucunu doğuran giderlerdir. Giderin yapıldığı yere, işe ve zamana göre tedbirli bir kişinin yapabileceği gider zaruridir. Bu giderler hiçbir suretle savsanamaz ve geri bırakılamaz.

Kat Maliki tek başına gider yapamaz ; Kat malikleri anataşınmazın ortak yerlerinde kendi başlarına inşaat ve onarım nedeni ile gider yapamazlar. Bunlar ancak bütün kat maliklerinin rızası alındıktan sonra yani maliklerin oybirliğiyle verecekleri kararla yapılabilir. (M. 19) Buna karşın kat maliklerinden birinin ortak yerlerin korunmasına ilişkin acele yapılması gereken onarımları ve masrafları tek başına yapabileceği kabul edilmelidir. Böyle bir durumda kat maliklerinin yapmış olduğu giderleri öbür kat maliklerinden isteyebilmesi için ya Medenî Yasanın 624 üncü maddesi uyarınca bunun ufak tefek giderlerden olması yahut da öbür maliklerin rızasıyla yapılmış bulunması gereklidir. (2) Rızanın önceden alınmış olması veya sonradan verilmiş bulunması arasında ayrıcalık yoktur. Aksi halde vekâletsiz başkası adına tasarruf veya haksız mal edinme hükümlerine dayanmak gerekecektir.

(1) Türk Hukuk Lügatı, Sahife 219. Fazla bilgi için Bülent Davran'ın Anılan eserine Bknz.

(2) Yargıtay H. G. K. 9/9/1964 Ta. 4/236 - 537.

b) Yararlı giderler : Malın değerini ve gelirlerini çoğaltan, ancak zaruri niteliği bulunmayan giderleridir. Kat mülkiyetinde, ortak yerlerin düzgün ve kullanmanın rahat ve kolay bir duruma konulmasına veya bu yerlerden elde edilecek yararın çoğaltılmasına yarıyacak bütün yenilik ve ilâvelere ilişkin giderler, yeniliklerden yararlananlar tarafından yararlanma oranına göre, ödenir. Bunun için kat maliklerinin sayı ve arsa payı çoğunluğu ile verecekleri karar yeterlidir. (m. 42)

c) Lüks giderler : Onu yapanın kendi özel ve lüks ihtiyacını karşılamak için yaptığı, malın manevî ve hissî değerini çoğaltmak amacını taşıyan giderlerdir. Yapılması istenilen yenilik ve ilâveler çok masraflı veya yapının özel durumuna göre lüks bir nitelik taşıyorsa veya anataşınmazın bütün kat malikleri tarafından kullanılması mutlaka gerekli olan yerlerinde veya geçitlerinde bulunmuyorsa, bu gibi yenilik ve ilâvelerin giderlerini onların yapılmasına karar vermiş olan kat malikleri öderler. Bu işlerden yararlanmak istemiyen kat maliki giderlere katılmak zorunda değildir. Bununla birlikte başlangıçta giderlere katılan kat maliki bu gibi giderlere sonradan da kendi arsa payları oranında katılmak suretiyle yararlanma hakkını elde edebilirler. (m. 43)

Kat malikleri veya yönetici kat mülkiyetine konu bir yerde ortak yerleri kullanırken, ondan yararlanırken veya onu yönetirken, yahut bu nedenle üçüncü kişilerle ilişkiler kurmaları sonucu bazı giderler yapılabilir. Bu yazıda anataşınmazın genel giderler üzerinde durulacaktır.

Ortak yere yapılan giderler ortak kuruluşlarda meydana gelen bir hasar veya bozukluğun onarımı veya giderilmesi veya kuruluşların yeniden yapılması veya bir şey eklenmesi biçiminde belirebilir.

II — ANATAŞINMAZIN GENEL GİDERLERİNE KATILMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ :

Kural olarak kat malikleri, anataşınmazın ve ortak yerlerin genel giderlerine, sigorta yapılması durumunda sigorta giderlerine, arsa payları oranında katılmakla yükümlüdürler (m. 20/I, 21/II). Yasanın hükümleri buyurucu nitelikte değildir. Kat malikleri her zaman tersine sözleşme yapabilecekleri gibi oybirliğiyle alınacak bir kararla yönetim planında belli edilen katılma oranında da değişiklikler yapabilirler. Başka bir deyişle, malikler tersine bir sözleşme yapmadıkları sürece yasa hükmü uygulanacaktır. Gerçekten, genel giderlere katılma konusunda böy-

Anataşınmazın yönetimi için yasada belirtilen (m. 34) koşullara uygun şekilde atanan yönetici, işe başlar başlamaz bir işletme projesi yaparak bunda anataşınmazın bir yıllık yönetiminde tahmini olarak gelir ve gider tutarlarını, bütün giderlerden herbir kat mülkine yönetim plânında kabul edilmiş esaslara, plânda ayrı bir hüküm yoksa kanunda yazılı arsa payına göre düşecek tahmini miktarı ve işletme projesine göre ödeyecekleri avans tutarlarını belirtip kat mülklerine sunmak zorundadır. Kat mülklerinden herbiri, kendine taahhütlü mektupla bildirilen bu projeye 15 gün içinde kat malikleri kuruluna itiraz edebilir. Kat malikleri kurulu itirazı inceleyerek proje hakkındaki kararını verir veya yeni bir proje hazırlar. Süresi içinde itiraza uğramayan proje kabul edilmiş sayılır ve bir yıl için yürürlükte kalır. Ancak sonradan haklı bir sebep çıkarsa, kat malikleri kurulu bu projeyi her zaman değiştirmek yetkisini haizdir (4).

3 — Katılma oranı :

Kat malikleri tersine sözleşme yapmadıkları durumda ortak gider ve avansa arsa payları oranında katılırlar. Sözleşmede veya yönetim plânında farklı bir hal tarzı kabul edilebilir. Bütün kat maliklerini bağlayan bir sözleşme niteliğinde olan yönetim plânı, kat maliklerinin oybirliğiyle hazırlanacağından ve oybirliğiyle değiştirilebileceğinden ayrıcalıklı bir hal tarzı üzerinde uyuşma sağlanamazsa kat maliklerinden birinin istemi üzerine hâkim müdahale eder ve soruna ilişkin bir karar verir.

Kat mülkiyeti kurulurken bağımsız bölümün değeri ile oranlı olarak ortak mülkiyet esaslarına göre arsa payı tahsis edilir (m. 3). Kanun koyucu, arsa paylarının bağımsız bölümlerin değeri ile oranlı olacağı görüşünden hareket ederek kat maliklerinin ortak giderlerine arsa payları oranında katılmaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır (m. 20). Ancak uygulamada bağımsız bölüme bağlanan arsa payının bağımsız bölümün değeri ile oranlı olmasına her zaman yeterli ölçüde itina gösterilmediği anlaşılmaktadır. Böyle bir durumda yani bağımsız bölümlere bağlanmış olan arsa payları ile bağımsız bölümlerin değerleri arasında açık bir dengesizlik varsa, bu dengesizlikten zarar gören kat maliki, kat malikleri kuruluna başvurarak, ortak giderlere katılma hususunda adalete uygun bir hal tarzının kabulünü ve yönetim plânına bu yolda bir madde konmasını isteyebilir. (28, 32). (5)

(4) Yargıtay İ. İ. D. 28/3/1967 Ta. 2699/2904

(5) REİSOĞLU, Safa. Anılan eseri, Sh. 94

vayı yürütür. Kat mülkiyetine ilişkin dâvalar tabî olduğu usul bakımından adlî ara verme içinde görülebileceği gibi kanunî süreler de işleme-ye devam eder.

Hâkim ilgilileri dinledikten sonra anlaşmazlığı kat mülkiyeti kanununa, yönetim plânına ve bunlarda bir hüküm yoksa M. K. nun ve ilgili diğer kanunlar hükümlerine ve hakkaniyet kurallarına göre derhal karara bağlar. Kararın yerine getirilmesini sağlayacak kısa bir süre tayin eder ve bunu oturumda hazır olan ilgiliye sözle bildirir. Bulunmayan tarafa ise tebliğ eder. Karar kendisine bildirilen ilgili kişi belirtilen süre içinde borcunu yerine getirmek zorundadır. Ödemede bulunmayan kat maliki, aynı mahkemede yüz liradan ikibin liraya kadar para cezasıyla cezalandırılır. Bu karar kesindir. Kanunî icra yollarına başvurmak hakkı saklı tutulmuştur. Kat maliki gider veya avans payını dâvayı açan kat malikine değil, normal olarak ödemede bulunması gereken kurul, yönetici veya kişiye ödeyecektir.

Ayrıca ortak gider borcunu ödememiş kat malikinin bağımsız bölümünün üzerindeki mülkiyet hakkının devri zorunluğunu da meydana getirir (m. 25). Bunun için kat malikinin ortak giderlerden ve avanstan kendisine düşen borçları ödemediği için hakkında iki takvim yılı içinde üç defa icra veya dâva takibi yapılmış olmalıdır. Bu yönde bir dâva açılmış olması şarttır. Dâva açılmasına kat malikleri kurulunca karar verilebileceği gibi çoğunluk veya uyuşma olmaması halinde öbür kat maliklerince de açılabilir. Bu gibi bir kat maliki hakkında bağımsız bölümün mülkiyetinin dâva tarihindeki değeri, o kat malikine ödenerek mülkiyetinin öbür kat maliklerine arsa payları oranında devredilmesinin hükmolunur. Bu haktan ancak dâvayı açan kat malikleri yararlanırlar. Bu hükümlerle kat mülkiyeti ilişkisinin gereklerine uymayan, sadakat göstermeyen kat maliki için ortaklığı parçalama yerine onun bu birlikten çıkarılması suretiyle ortaklığın sürdürülmesi imkânı tanınmış olmaktadır.

2 — Kiraya sayma : Bağımsız bölümün başkasına kiralanmış olması durumunda, noter aracılığı ile yapılan ihtara rağmen ortak giderlerden kendisine düşen payı ödemeyen kat malikinin borcu, kira alacağına karşılık olmak üzere kiracıdan alınabilmektedir (m. 22/1). Ancak kiracıdan kira sözleşmesindeki ödeme koşullarına uygun bir ödeme istenebilir. Bu bakımdan kiracı, zamanı gelipte henüz ödemediği ve gerçekleşmiş kiralari ödemekle yükümlüdür. Kiralayan kat malikinin ortak giderlere katılma payı karşılığı olarak kiracıdan borcun tamamını ilerde gerçekleştirecek kiralara sayarak bir defada ödemesi istenemez.

Küçükler hakkında karar verecek hâkimlerin özel bilgi, tecrübe sahibi olmaları çocuk problemlerini iyi bilmeleri duruşmaların özel bir usule tabi olması verilecek cezaların alınacak tedbirlerin yerine getirilmesi için büyüklerden ayrı bir infaz sisteminin uygulanması öngörülmüş; bu görüş ve temayüller yasama alanına intikal ederek çocuk mahkemeleri, bu mahkemelere yardımcı sosyal kurumlar, çocuk ıslâh evleri, çocuk cezaevleri kurulduğu görülmüştür.

İlk çocuk mahkemesi 1908 yılında İngiltere'de onu takiben diğer batı memleketlerinde kurulmuştur. Memleketimizde çocuk mahkemelerinin ve ona bağlı sosyal kurumların yokluğu derin bir şekilde hissedilmektedir. Gençliğin bugün içinde bulunduğu bunalımda çocuk mahkemelerinin ve yardımcı sosyal kurumların bulunmayışı da etkenlerden birini teşkil etmektedir.

Kars senatörü sayın Sırrı Atalay tarafından 1965 tarihinde yapılan (çocuk mahkemeleri kuruluş ve yargılama usulleri) hakkındaki kanun teklifi bu sahada ilk teşebbüs olup, bazı kısımları tadil edilerek kanunlaşması arzuya şayandır.

İngiltere çocuk suçluğu mevzuatında, küçükler, iki ayrı tabirle ifade edilmektedir. Ondört yaşına kadar olanlara çocuk, ondört - onyediyası arasındakilere genç şahıslar denilmektedir. Bu ayırımın bizde de kabul edilerek TCK. nun 54. maddesinin şumulüne giren yaştakilere çocuk, TCK. nun 55. maddesi şumulüne girenlerin de genç şahıslar tabiriyle ifade olunması hem tatbikat sırasında hangi gurubun kasdedildiğinin kolaylıkla anlaşılabilmesi ve hemde fizyolojik gerçeğe uygun olması bakımından yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

Bahis konusu kanun tasarısı çocuk dâvalarında sür'at sağlayacak bir hüküm ihtiva etmemekte, erginlerin dâvalarındaki yazılı usulü muhakemeyi aynen öngörmektedir. İngiltere de suçlu çocuk veya genç şahıs suçunu kabul ve ikrar ettiği takdirde dosyadaki deliller kendisine okunup izah edilmekte, onları kabul ettiği takdirde deliller tekrar edilmeden, şahitler dinlenmeden derhal hüküm verilmektedir. Suçunu kabul etmediği takdirde deliller mahkemede tekrarlanarak zabıtnameye geçirilmektedir. Arz edilen bu basit şifahi seri usulü muhakemenin memleketimiz için de kabulü şayanı temennidir.

Yukarıda bahsedildiği üzere, çocuk suçluları hakkındaki son doktrin ve modern mevzuat çocukların cezalandırılmalarından ziyade onların terbiyesi ıslâh ve eğitimine müteveccih bulunduğu; ıslâh ve terbiyenin ancak tedbirlerle mümkün olabileceği, hürriyeti tahdit cezalarının

bir fayda sağlamayacağı yönünde olduğu halde, yüksek meclise sunulan kanun tasarısı büyüklere verilen cezaların aynısının sürelerini kısaltmak suretiyle küçüklere de tatbikini öngörmüştür. Modern çocuk hukuku prensipleri muvacehesinde bu şekli doğru bulmadığımızı hiç olmazsa yalnız TCK. nun 54. maddesinin şumulüne giren çocuk suçlular için ceza tertip edilmemesi bunlar için sadece tedbir iddihaz olunması görüşündeyiz.

Tasarının 28. maddesi çocuğun işlediği suç dolayısıyla erginlerin de yargılanması gerekiyorsa çocuk hakkındaki dâva erginlerinkinden ayrı görülür hükmünü ihtiva etmektedir. Küçük, suçu bir erginle iştirak ederek işlemesi halinde küçüğün çocuk mahkemesinde erginin normal mahkemede yargılanması tabii bir görüş gibi gelirse de adaletin daha isabetli ve sür'atli sağlanması bakımından her ikisinin aynı mahkemede, duruşma gizli yapılmak ve küçük hakkında çocuk mahkemeleri yargılama usulü tatbik edilmek suretile erginlere mahsus normal mahkemelerde yargılanmaları görüşündeyiz.

TCK. nun 55. maddesi şumulüne giren çocuk suçlular, idam, müebbet veya on seneden yukarı ağır hapis cezalarını mucip suçlarından dolayı muhakemelerinin normal ağır ceza mahkemelerinde görülmesini isteyebilmeli, çocuk mahkemeleri de böyle suçlar işleyen çocuklar hakkında sosyal müesseselerce yaptıracağı tetkikatın sonunda dâvanın normal ağır ceza mahkemesinde görülmesini uygun görürse çocuğun talebi olmasa bile resen dâvayı vazifeli ağır ceza mahkemesine gönderebilmelidir. Tasarının müzakeresi sırasında böyle bir hükmün kabulü içtimai bün-yemize memleketimiz gerçeklerine daha uygun olacağı kanısındayız.

Çocuk mahkemelerini, içtimai faydaya dayanan sosyal prensiple ortaya çıkardığına göre, bu mahkemeler yalnız çocuk suçluların muhakemesini yapmakla iktifa etmiyerek, henüz suç işlememiş fakat tedbir alınmadığı takdirde suç işlemeye namzet himayeye muhtaç, ihmal ve terk edilmiş çocuklar hakkında da tetkikat yaparak veya yaptırarak tedbir kararı verilme görevini de üzerine alması görüşündeyiz.

Çocuk mahkemeleri suçlu çocuğun içinde bulunduğu sosyal kültürel, ekonomik şartları nazarı itibare alarak ıslâh ve terbiyesini sağlayacak surette hüküm vereceğine göre infaz müesseseleri de eğitim esasına müstenit ıslâh tarzını tatbik etmeleri öğretmen ve sosyologlardan faydalanmaları icabedeceği izahtan varestedir.

a) Şahitler, C. M. U. K. 46. maddesine göre, usulüne uygun şekilde davet edildiklerinde, gelmek mecburiyetindedirler. Gelmeyen şahit, «bu hareketinin sebebiyet verdiği masraflara» ve 10 liradan 100 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilir (14), şayet mahkeme uygun görürse, ihzar müzekkeresi ile zorla getirilmesine karar verebilir (15). İlk ve son tahkikat sırasında çağırılan şahit, gelmemesini izah için asılsız bir sebeple ileri sürerse, incelemekte olduğumuz suç meydana gelir.

b) H. U. M. K. na göre çağırılan şahitlerin de, unsurları mevcut olduğu takdirde 282. maddedeki suçun cezası verilir (16). H. U. M. K. da da şahadetin mecburiliği söz konusudur; bu mecburiyet, davete icabet etmek, geldikten sonra şahadette bulunmak ve yemin etmek şeklinde gözüktür. Aksi halde, 253. maddeye göre, para cezasına, geri bırakılan celse masraflarına ve gerekirse ihzaren getirilmesine karar verilmektedir (17). Ancak, hukuk dâvalarında şahitlerin taraflar tarafından davet edildiği dolayısıyla 282. maddedeki suçun söz konusu olamayacağı ileri sürülmüştür (18). Bununla beraber, bu suç ile korunmak istenen hukukî menfaat hatırlanacak olursa, hukuk mahkemelerinde de, asılsız bir sebep ileri sürerek şahadetten varestede tutulanlara bu madde uygulanacaktır (19).

2) **Bilirkişi** : Tahkikat sırasında, teknik ve ilmi bilgileri gerektiren olayların ortaya çıkması dolayısıyla, ihtisası sebebiyle hâkim tarafından davet edilen kimselere «bilirkişi» denilmektedir (20). Şahidin aksine, bir delil vasıtası değil, fakat delillerin değerlendirilmesi vasıtasıdır (21). C. M. U. K. muzda açık bir hüküm olmamakla beraber, bilirkişilerin, bilirkişiliği kabul etmek mecburiyetleri yoktur. 68. maddede

(14) 647 Sayılı Kanunun 5. maddesinden sonra CMUK. 46. mad. de yer alan «... Para cezası tahsil olunmazsa usulüne göre hapse çevrilir» hükmü mülga sayılmak gerekmektedir.

(15) EREM, Ceza Usulü Hukuku, Ankara, 1964, 352.

(16) MANZİNİ, V, 1950, 674.

(17) POSTACIOĞLU, Usul Hukuku Dersleri, İst. 1959, 406.

(18) ZERBOGLIO, Dei Delitti Contro Amministrazione, et L'Amministrazione della Giustizia, vol. III, Milano, tarihsiz, 247.

(19) Hukuk Mahkemesinde görülmekte olan bir dâvada, usulü dairesinde davet edildiği halde gelmeyen ehlivukuf hakkında HUMK. 278. maddesinin matufu bulunan 258. maddedeki müeyyidenin uygulanması lazımdır. Ceza Kanunumuzun 282. maddesindeki unsurlara göre, davet edilen şahit, ehlihibre, veya tercümanın asılsız ve musanna bir sebep ileri sürmek suretiyle adli makamları ifgal ederek davete icabet etmekle beraber, şahit, ehlivukuf, veya tercüman olarak kanunen ifası lâzımgelen hizmetleri ifadan imtina etmeleri halinde mezkûr maddenin kabili tatbik olduğu ve binaenaleyh vaki davete mücerret ademi teemmül edilmeden mahkûmiyet kararı verilmesi yolsuzdur. (2. CD, 22/1/1958, 19002/895. ÇAĞLAYAN, Türk Ceza Kanunu, I. md. 283. sy. 951)

(20) KUNTER, 417.

(21) EREM, Usul... 372; KUNTER, 417.

ması gerekir. Zira, asılsız bir sebep ileri sürülerek adli makam işgal edilmiş bulunmaktadır (40).

2) Netice : Şahitlik, tercümanlık ve bilirkişilik vazifelerini kabul etmemek için ileri sürülen mazeretin, «İcabet mecburiyetinden varestede tutulmakla veya icabet etmekle beraber şahadet etmekten veya ehli-vukuf veya tercümanlık vazifesini ifadan istinkâf eylemesi» sonucunu doğurması gerekir (41). Bu sonuçları doğuracak nitelikte olmayan mazeretlerin ileri sürülmesi halinde, TCK. 282. maddesindeki suçun tamamlandığı söylenemez.

3) İcra : 282. maddede yer alan suç bir zarar suçudur. Adli faaliyetin yerine getirilmesine engel olunmaktadır. «Fail maksadına ulaştığı yani ilgili makama asılsız sebebe binaen davete icabet mecburiyetinden varestede tutulmak veya vazifeyi ifadan varestede tutulmak» halini tamamiyle tekemmül eder (42). Bu andan evvel icraî mahiyetteki hareketlerin yapılması ve fakat neticeye ulaşmaması halinde nakıs teşebbüs mümkün olabilecektir (43).

Suç tamamlandıktan sonra, yani adli makamlar tarafından asılsız bir sebep ileri sürülerek varestede tutulduktan sonra, şahit, bilirkişi, tercüman tarafından, yeniden müracaatla vazifenin yerine getirilmiş olması incelemekte olduğumuz suç bakımından önemsizdir. Kanunun bu maddesinde 288. maddede olduğu gibi failin pişmanlığını gözönüne alarak değerlendirmemiştir (44).

VII — MANEVİ UNSUR :

Umumî kast kâfidir. Failin hareketi bilerek ve isteyerek yapması aranır. Saik ve maksadı önemsizdir (45).

VIII — CEZA :

Ceza Kanunumuz, bu suç karşılığında altı aya kadar hapis veya 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası öngörmektedir. Bilirkişiler için ikinci fıkrda «mahkûmiyet neticesi olarak hapis müddetine müsavî bir zaman için, «meslek ve sanatın tatili cezası da» hükmolunabileceği belirtilmektedir.

(40) Aksi fikir Erem, II, 1965, 470.

(41) MANZİNİ, V, 1950, 678.

(42) MANZİNİ, V, 1921, 398; EREM II, 1965, 470.

(43) MANZİNİ, V, 1921, 398.

(44) EREM, II, 1965, 471.

(45) EREM, II, 471.

- I — Giriş,
- II — Hizmet Akdi — İş Akdi Tartışması,
- III — Hizmet Akdinin Hukuk Sistemimiz İçindeki Yeri,
- IV — Hizmet Akdini Düzenleyen Kanunlar,

İkinci Bölüm :

- I — Kavram,
- II — Unsurlar,

Üçüncü Bölüm :

- I — Hizmet Akdi — Çıraklık Akdi,
- II — Hizmet Akdi — İstisna Akdi,
- III — Hizmet Akdi — Vekâlet Akdi,
- IV — Hizmet Akdi — Takım Sözleşmesi,
- V — Hizmet Akdi — Toplu İş Sözleşmesi,

Dördüncü Bölüm :

- I — Toplu İş Sözleşmesinin Hizmet Akdine Tesirleri,
- II — Grev ve Lokavtın Hizmet Akdine Tesirleri,

Beşinci Bölüm :

- I — Hizmet Akdinde Taraflar,
- II — İrade İzharı,
- III — Akit Yapma Serbestisi ve Sınırları,
- IV — Hizmet Akdinde Şekil,
- V — Deneme Süresi,

Altıncı Bölüm :

- I — İşçinin Borçları,
- II — İşverenin Borçları, dır.

Bunlardan başka, eserin başına gayet geniş Bibliyografya da yer almıştır.

Bunlardan sonra, sonuç, bibliyografya ve indeks'ede yer verilmiştir.

**

320

TÜRKİYE'DE SİYASÎ PARTİLERİN İÇ DÜZENİ VE YASAKLAN- MASI REJİMİ.

Yazarı : Doğu PERİNÇEK, Sevinç Matbaası, 1968 Ankara, 161 Sayfa, Fiyatı 15 lira.

«Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 241»

Eser : Dört Bölümde izah edilmiştir.

Birinci Bölüm :

- I. Siyasî Partilerin Gelişimi,
- II. Siyasî Partilerin Anayasa Kurumları Olarak Düzenlenmesi,
- III. Türkiye'de Siyasî Partilerin Gelişimi ve Hukukî Düzenlerinin Tarihçesi,
- IV. Siyasî Partilerin Hukukî Durumları,

İkinci Bölüm :

- I. Siyasî Parti Tanımı,
- II. Tanımın Unsurları,
- III. Siyasî Partilerin Diğer Topluluklardan Ayırımı,
- IV. Siyasî Partilerin Kurulması,

Üçüncü Bölüm :

- I. Parti İçi Demokrasi,
- II. Hukukî Düzenleme,

Dördüncü Bölüm :

- I. Klâsik Demokrasinin Tehdidi,
- II. Siyasî Partilerin Yasaklanması ve Demokrasi,
- III. Türkiye'de Siyasî Partilerin Yasaklanması Rejimi,
- IV. Siyasî Partilerin Kapatılması Usulü,

V. Siyasî Partinin Yasaklanması Sonuçlarıdır.

*
****KLÂSİK ROMA HUKUKUNDA D E L E G A T I O.**

Yazarı : Dr Akın DÜREN, Sevinç Matbaası, 1968 Ankara, 104 Sayfa, Fiyatı 10 lira

«Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 242»

İÇİNDEKİLER :

1. Delegare Sözünün Anlamı,
2. Delegatio İle İlgili Şahıslar ve Aralarındaki Temel Münasebetler.
3. Genel Olarak,
4. İlgili Şahıslar Arasındaki Hukukî Münasebetler,
5. Delegatus İle Delegatarius Arasındaki Hukukî Münasebet,
6. Delegatio Solvendi'de Delegatus'un Edasının Hükümleri,
7. Delegatio Obligandi'de Delegatus'un Edasının Hükümleri,
8. Delegatio Solvendi'de Noksanlıkların Hüküm ve Neticeleri,
9. Delegatio Obligandi'de Noksanlıkların Hüküm ve Neticeleri,
10. İussum'un Geri Alınmasının ve Delegans'ın Ölümünün Hüküm ve Neticeleri,dir.

Sonuç, Bibliyografya, Başvurulan Kaynaklar'la kitap sona ermektedir.

*
****ARTIRMA, EKSİLTME VE İHALE KANUNU İzahları ve Tatbikatı.**

Yazarı : Hasan BİRKAS, Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti., 1969 Ankara, 274 Sayfa, Fiyatı 30 lira.

Sayın Mümtaz Tarhan tarafından önsözü yazılan kitapda, 76 maddelik 2490 sayılı Kanun izah edilmiş ve ilgili kanunlar ve talimatnameler de ek olarak konmuştur.

*
**

Notlu, Açıklamalı, Alfabetik Arama Cetveli YARGITAY İÇTİHADI BİRLEŞTİRME KARARLARI, Hukuk Bölümü (1929 - 1968).

Yazarı : Mehmet Akif ERANIL, Kardeş Matbaası, 1968 Ankara, 373 Sayfa, Fiyatı 45 lira.

Kitapta; Yargıtay'ın vermiş olduğu İçtihadı Birleştirme Kararları, şimdiye kadar çıkan ve 1929 — 1968 yıllarında kabul edilmiş olanlarından Hukuk Bölümü altında toplanmıştır.

Kitabın sonuna konulan Alfabetik Arama Cetveli de; konularına göre herhangi bir kararın bulunmasında büyük bir kolaylık sağlanmaktadır.

*
*
*

TÜRK İDARE DERGİSİ.

Yıl 39, Eylül — Ekim 1968, Sayı 314 İçişleri Bakanlığı, Akın Matbaası, 1968 Ankara, 141 Sayfa, Fiyatı 100 Kuruş.

İçişleri Bakanlığınca iki ayda bir yayınlanır.

İÇİNDEKİLER :

Tetkikler :

Fethi AYTAÇ : Fransa'da Bölge Valiliklerine İlişkin Yeni Gelişmeler,
İhsan OLGUN : Mülkiye Müfettişleri Resen Soruşturma Yapabilirler mi ?

Mehmet ÖZGÜN : İlce Kalkınmasında Koordinasyonun Önemi,
Şerif TÜTEN : Milletlerarası İdarî İlimler Enstitüsü (İlos) Kongreleri ve 1968 Dublin Kongresi,

Orhan ZAİM : Belediyelerin yol, Su ve Kanalizasyon Gibi Alt Yapı Tesislerinin Finansmanı,

Tercümeler :

M. A. Ömer EVRENSEL : Fransa Millî İdare Okulu Statüsü,
D. Jur. Âlim Şerif ONARAN : Fransa'da 1964 Reformuna Tekaddüm Eden İdarî Reform Konusundaki Bazı Mevzuat,

Kararnameler :

Bibliyografya :

Haberler :

Yiğit KIZILCAN. tarafından hazırlanmıştır.

*
*
*

ARD ARDA TESLİMLİ SATIM AKDİ.

Yazarı : Dr. Erden KUNTALP, Sevinç Matbaası, 1968 Ankara, 152 Sayfa, Fiyatı 17 lira.

101

7

«Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 230»

Eser; dört bölümde izah edilmiş ve bölümlerde aralarında inceleme durumuna göre kısımlara ayrılmak suretiyle izah edilmiştir. Sırasıyle :

Birinci Bölüm :

1. Kavram, Tarif ve Unsurları,
2. Ard, arda Teslimli Satım Aktinin Hukukî Mahiyeti,
3. Ard Arda Teslimli Satım Aktinin Devamlı Borç Münasebetleri ve Benzerleri Müesseseler İle Karşılaştırılması,

İkinci Bölüm :

1. Nef'i ve Hasar,
2. Taraflara Düşen Borçlar,
3. Taraflara Düşen Borçların İfası,

Üçüncü Bölüm :

- 1 Genel Olarak Karşılıklı Taahhütleri Havi Akitte Borca Aykırılık,
2. Ard Arda Teslimli Satım Aktinde Satıcının Temerrüdü ve Kusu-ru İle İfayı İmkânsızlaştırması,
3. Ard Arda Teslimli Satım Aktinin Satıcı Tarafından Müspet Olarak İhlâli,
4. Ard Arda Teslimli Satım Aktinde Alıcının Zararlarının Hesaplanması,
5. Ard Arda Teslimli Satım Akdinde Alıcının Temerrüdü ve Alıcı tarafından Akdin Müsbet İhlâli,
6. Ard Arda Teslimli Satım Aktinde Satıcının Zararlarının Hesaplanması,

Dördüncü Bölüm:

1. Ard Arda Teslimli Satım Aktinde Zapta Karşı Tekellüf ve Aktin Müspet İhlâli,
2. Ard Arda Teslimli Satım Aktinde Ayıba Karşı Tekeffül ve Aktin Müspet İhlâli, dir.

SATIŞTA OLAN ADALET BAKANLIĞI YAYINLARI

Zürih Şerhi Serisi

Fiyatı

Egger : (Çev : T. Çağa) Aile Hukuku, 1949, Mad : 241-345	3.00
Egger : (Çev : V. Černis) Vesayet, 1952, Cilt : 1, Mad : 346-381	4.50
Egger : (Çev : V. Černis) Vesayet, 1955, Cilt : 2, Mad : 382-438	4.50
Oser - Schönenberger : (Çev : Prof. Dr. İ. Sungurbey) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1964, Mad : 492-529	15.00
Oser - Schönenberger : (Çev : Prof. Dr. Fikret Arık) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1966, Birinci Fasikül; Madde : 184-215	5.00

Bern Şerhi Serisi

Becker : (Çev : Dr. Bülent Olcay) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu, I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül I : Madde 1-36. Ankara 1967	7.50
Becker : (Çev. Dr. Kemal Reisoğlu) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu. I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül II : Madde 37-63 Ankara 1968	7.50
Becker : (Çev. Dr. Osman Tolun) İsviçre Medenî Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül III : Madde 64-103 Ankara 1969	7.50

Yargıtay Kararları

İçtihadî Birleştirme Kararları. Hukuk Kısımı, 1930-1947	6.00
» » » » » 1955	75
» » » » » 1956	50
» » » » » Ceza Kısımı 1952	10
» » » » » » 1953	25
» » » » » » 1954	25
» » » » » » 1955	25
» » » » » » 1956	25
» » » » » » 1957	25

Yargıtay Kararları 1941-1942 Ceza Kısımı	3.00
» » » 1944 » »	3.00
» » » 1945 » »	3.00
» » » 1946 » »	2.50
» » » 1948 » »	3.00
» » » 1949 » »	2.00
» » » 1950 » »	2.00
» » » 1951 » »	3.00
» » » 1952 » »	3.00
» » » 1953 » »	3.00
» » » 1954 » »	2.50
» » » 1955 » »	2.50
» » » 1959 » »	1.00
» » » 1941-1942 Hukuk Kısımı	3.00
» » » 1944 » »	3.00
» » » 1945 » »	3.00
» » » 1946 » »	2.50
» » » 1948 » »	3.00
» » » 1949 » »	2.00
» » » 1951 » »	3.00
» » » 1952 » »	3.00
» » » 1953 » »	3.00
» » » 1954 » »	3.00
» » » 1955 » »	3.00
» » » 1959 » »	4.00

Diğer Yayınlar

Yargıtay Yüzüncü Yıl Dönümü Armağanı	30.00
» » » » » (Albüm)	60.00

123

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA AYDA BİR YAYINLANIR

BASIN KANUNUNA BİR MADDE EKLENMESİNE DAİR 6026 SAYILI
KANUNA GÖRE İDARE EDEN :
AVNİ ÖZENÇ

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANACAK TÜRK HUKUK UYGULAMA-
SINDA YARARLI GÖRÜLEN İLMÎ İNCELEMELERİN SAYFASINA 25,
TERCÜME YAZILARIN SAYFASINA 20, TENKİT, TAHLİL, KRONİK,
MESLEKİ VE DERLEME GİBİ YAZILARIN SAYFASINA 15 LİRA
ÜCRET ÖDENİR.

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANAN YAZILARDA BELİRTİLEN
DÜŞÜNCELER YAZI SAHİPLERİNE AİTTİR.

ADALET DERGİSİNİN SAYISI 2 LİRA, YILLIK ABONESİ 24 LİRADIR.

ABONE OLMAK İSTEYENLER, ABONE BEDELİNİ, BULUNDUKLARI
YER MALİYESİNE YATIRARAK KARŞILIĞINDA ALACAKLARI
MAKBUZU, DOĞRUDAN DOĞRUYA BAKANLIK YAYIN
MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERMELİDİRLER.

208

YÜKSEK SAVCILAR GENEL KURULU KARARI

Cumhuriyet Savcı ve Yardımcıları ile Cumhuriyet Savcılığı sınıfından sayılanların yükselmelerinde ve mesleğin birinci sınıfına ayrılma-
larında 1969 yılında uygulanacak esaslar, Yüksek Savcılar Kurulunun
1/2/1969 günlü toplantısında tesbit edilmiştir.

1 — Yükselme esasları :

1 — Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet Savcı yardımcıları veya
bu sınıftan sayılanların yükseltilmelerinde Yüksek Savcılar Kurulu Bi-
rinci Bölümü, itiraz halinde Genel Kurul, ilgililerin ilk önce Hâkimler
Kanununun 39 uncu maddesinde gösterilen ahlâkî gidişlerine, meslekî
bilgi ve anlayışlarına, gayret ve çalışkanlıklarına, genel işlerle neticelen-
dirdikleri işler arasındaki nisbete, üs mercilerle müfettişlerin hakların-
da verdikleri bilgilere «Raporla ve hal kâğıtları», Yargıtay daire ve ge-
nel Kurulu ile Cumhuriyet Başsavcılığı notlarına ve kendilerinin 34 ün-
cü maddede yazılı belgelerine bakarak yükselmeğe lâyık olup olmadık-
larına karar verir.

2 — Yalnız fişle yükseltilenler dışında bir Cumhuriyet Savcısı, Cum-
huriyet Savcı yardımcısı veya bu sınıftan sayılanların yükseltilebilme-
si, yukarıdaki bentte yazılı niteliklerle beraber bu yükselme süresi için-
de Yargıtayca incelenmiş olan karar ve lâyihalarından aldığı notların
% 50 sinin çok iyi ve iyi olmasına ve zayıf not miktarının, notlarının ge-
nel toplamına göre % 10 u geçmemesine bağlıdır.

Cumhuriyet Savcılığının yardımcılık derecelerinde bulunanlardan
yukarıda yazılı oranı dolduramıyanların sicillerine ve çıkardıkları işle-
rin mahiyet ve sayılarına göre yükselmeğe lâyık bulunduklarına kanaat
getirilecek olursa, Yüksek Savcılar Kurulu Birinci Bölümünce itiraz ha-
linde Genel Kurulunca yükselmelerine karar verilebilir.

3 — Yargıtaydan aldığı notların çok iyi ve iyi not oranı % 70 i bu-
lanlar tercihli olarak yükseltilebilirler. Tercihli yükselmede en az 40 ka-
rar veya muamelenin Yargıtayca incelenmiş bulunması gerekir.

Yargıtaydan 40 işi geçmemiş olanlardan sicillerine, gördükleri işlerin
mahiyetlerine, çıkardıkları iş sayısına ve diğer belgelerine göre meslekî

Haksız tahrikin ağır ve şiddetli değil de basit olması hâlinde 450/4 üncü madde ile tâyin olunan ölüm cezası 51 inci maddenin ilk fıkrası ile müebbed ağır hapse çevrilecek ve 47 inci maddenin 2 sayılı bendine göre de sanığa 10 sene ağır hapis cezası verilebilecektir.

Bu olayda ve bu suretle yapılan uygulamada öldürülenden sâdır olan haksız tahrikin ağır ve şiddetli olması, ceza hukuku ilkelerine ve kanunun maksadına aykırı olarak basit tahrike nazaran sanığın lehinde değil aleyhinde bir durum yaratmaktadır.

6 — Yine şuur ve harekâtının serbestliğini ehemmiyetli derecede azaltacak akıl hastalığına müptelâ olan bir kimse sebepsiz yere ve tamamen kendi yersiz bir öfkesi dolayısıyla karısını öldürmüştür. Mahkemece 449 uncu maddenin 1 sayılı bendine tevfikân verilen müebbed ağır hapis cezası 47 inci maddenin 2 sayılı bendiyle 10 sene ağır hapis cezasına indirilmiştir.

Bilindiği gibi kanun öldürme suçunun karı aleyhinde işlenmesini şiddet sebebi sayarak cezayı daha ağır tâyin etmiştir. Halbuki bu kimse karısını değil de başka birini öldürmüş olsaydı 448 inci madde ile aşağı had üzerinden tâyin olunacak 24 sene ağır hapis cezası yerine 47 inci madde ile birincisinden daha fazla olarak 12 sene ile 16 sene arasında ceza verilmesi icabetmektedir.

7 — Bir kaç kişi kan gütme saikiyle ateş ederek müstakil faili belli olmayacak surette birini öldürmüşlerdir. Mahkemece failer hakkında 450 inci maddenin 10 uncu bendine göre tâyin olunan ölüm cezası 463 üncü maddeye göre 10 ar sene ağır hapse indirilmiştir.

Bilindiği gibi öldürme suçunun en ağır ve vahim şekillerinden birisi de kan gütme saikiyle işlenidir. Bunun için kanun, kan gütme saikiyle öldürme suçuna ölüm cezası koymuştur. Bu olayda kan gütme saiki mevcut olmaması, fiilin daha hafif cezayı kapsayan 448 inci maddenin şumulü içine girecek surette âni bir tehevvrle işlenmesi takdirinde 448 inci madde ile en az verilecek 24 sene ağır hapis cezasının en çok yarısı indirilmek suretiyle faillere 12 şer sene ağır hapis cezası verilmesi gerekmektedir. Burada da suç ile ceza arasındaki âdil nisbet esası ve hukuk mantığı ile izahı imkânsız bir durum husule gelmektedir.

8 — 6123 sayılı kanunla muaddel 77 inci maddenin 1 sayılı bendinde «aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların birleştirilmesi halinde tatbik edilecek cezanın ağır hapiste 36 ve hapiste 25 sene geçemiyeceği «ve 2 sayılı bendinde de» başka neviden şahsi hürriye-

Müddetsiz hüküm prensibi ise, bazı suçluların erken tedavisini sağlayabileceği gibi diğerlerinin de daha uzun süreli cezaevinde kalmalarını sağlayarak sosyal felâketleri önleyebilecek niteliktedir (3).

Öldürdüğü kızı pişirerek yiyen Albert Fish'in daha önce önemsiz neviden suçlar işliyerek cezaevinde kalmış olduğu ve hemen hemen ekser cinsel suçluların ehemmiyetsiz suçlar işliyerek cezaevi yaşantısını tecrübe ettikleri bilinen gerçeklerdir. Kriminolojik literatürde en kötü suçların «cezaevi mezunları» tarafından işlenmekte olduğu belirtilmekte olup; örnek olarak, 1953 yılında Missouri Devlet Cezaevinde gasp suçundan dolayı beş yıllık maksimum hapis cezasını çektikten sonra tahliye olan ve kısa bir süre sonra bir çocuğu kaçıracak öldüren Carl Austin Hall gösterilebilir.

Son zamanlarda mevcut suçluluk kayıtları açısından cezaî tretmandan tesirlenmiyen suçlunun akıl hastası gibi fiillerinden sorumlu tutulmaması ve cezaî olmiyan müddetsiz hapse mahkûmiyeti fikri ortaya atılmıştır (4).

Bir kaç memleket bu yolda tecrübelerle girişmiş olup; 1959 tarihli **Akıl Sağlığı Kanunu** ile İngiliz Mahkemeleri, zorunlu olmamakla beraber, psikopatları ve akıl rahatsızlığı olanları cezaevi yerine hastaneye gönderebilirler (5). İsveç'te anormal ve fakat kanunî bakımdan deli olmiyan suçlular emniyet tedbiri düşüncesiyle maksimum ve minimum süreli müddetsiz hükme çarptırılabilirler. Danimarka Hukukunda ise, «aklı bakımdan anormal olan suçlularla aklı melekeleri gelişmemiş veya aklen rahatsız olan suçlular ve cinsel bakımdan anormal olanlar» arasında bir ayırım yapmakta ve birinciler ceza görmemekte isede, ikinciler emniyet tedbiri olarak müddetsiz hükme tâbi tutulmakta ve fakat cezaya uygun görülmemektedirler.

Bu konuda Amerika'da Maryland, daha ileri bir adım atmıştır. 1951 tarihinden itibaren kişilikleri gelişmemiş suçlular cezaî sorumluluklarına göre mahkûm edildikten sonra hükmü veren mahkeme tarafından Patuxent'deki özel müesseseye tretman gayesiyle müddetsiz bir süre kapatılmaktadır. Gelişmemiş suçlular deyimi, cürümden dolayı mahkûm olan veya hapis eczasını gerektiren bir kaç suç işlemiş kişinin

(3) M.S. Guttmacher and H. Weihofen. **Psychiatry and teh, Law**, 1952, p. 445; Prof. N. Kunter. Türkiye'de mükerrirliğin âmilleri. Muammer Başit Seviğ Armağanı, 1965, s. 151; Re Cont. J. Dupreel. Le Traitement Institutionnel des Recidivistes, **Bulletin de L'Administration Pénitentiaire** No. 5 — (October 1968) pp. 227 - 234.

(4) Prof. F. Erem. **Adalet Psikolojisi**, 1959, s. 289.; Kromozomlar ve Cinayet, **Cezaevlerimiz** Gazetesi, sayı 161 (14/3/1969).

(5) M. Wolff. **Prison**. London. 1967, p. 174.

olarak 2 yıl sonra veya daha erken olmakla beraber, ekseriya uzun zaman sonra veya bazende hiç tatbik edilmemektedir.

Danimarka'da müddetsiz hükme tâbi tutulananların kaldıkları iki müessesese vardır: 1. Copenhagen'a yakın olan Herstedvester (7),

2. Jutland'daki Horsens.

Bu müesseseler, mevcut müdür - doktorlar, psikologlar, ruh hekimleri, fizyoterapistler, sosyal yardım uzmanları ve öğretmenleri ile uygun tretman merkezleri olarak vasıflandırılabilir. Bununla beraber, bu müesseseler ekser cezaevleri gibi hükümlülere azap vermekte olup; mevcut boş zamanları değerlendirme imkanlarında pek mükemmel olmadığı belirtilmektedir.

Bu nevi müesseseler arasında **sosyal savunma** bakımından yararlı bir tedbir olarak telâkki edilebilecek müessesese Utrecht'deki Van der Hoeven Kliniğidir. Bir asır önce kurulmuş olup; özel bir müessesedir. Müesseseye hakim olan inanç, anormal suçluların islâh edilebilir olsun veya olmasın, tretmana tâbi tutulabileceği ve bu vetireninde yerinde ve değerli bir şey olduğu merkezindedir. Müessesede ayrı kesimde kalan 10 kadın hükümlü ile birlikte 85 hükümlü kalabilmektedir. Müessesenin tıbbî personeli yeterli sayıda olup; tretman metodları arasında psiko - drama, şahsî analitik psikoterapi yer almaktadır. Her hastanın haftada en az iki saat süreli olarak bir uzmanla görüşebilme imkânı vardır.

Hollanda'da emniyet müessesesine tâbi olacak hükümlü ilk önce muayyen bir süre cezaevinde kalmaktadır. Klinikte ise bu tutumun, ilk önce anormal suçlunun cemiyete karşı beliren kindar bakışlarını yoğunlaştırması ve diğer taraftan kendisini düşünmek ve hareket etmekten yoksun ederek şahsî sorumluluk hissini bertaraf etmesi nedeniyle tretman bakımından mahzurlu olduğu belirtilmiştir.

Kliniğin gayesi müessesese hayatını mümkün olduğu nispette cezaevi hayatından uzaklaştırmak olup; hükümlüler hücre yerine odalarda kalmakta ve kapıları da kilitlenmemektedir. Müessesede resmî üniformalı gardiyanlar yerine sayıları oldukça fazla olan ve hastalarla birlikte yemek yiyen, grup liderleri durumundaki kızlarla, 39 sosyal hizmet uzmanı vardır. Klinik binası kolayca aşılabilecek alçak bir duvarla çevri-

(7) G.K. Stürup. The Detention Institution for Abnormal Offenders at Herstedvester.

GİRİŞ :

Yabancı memlekette işlenen suçlar, son zamanlarda, C. Savcılıklarını ve mahkemeleri işgal edegelmektedir. Billhassa yabancı memlekette suç işleyen Türklerin durumları C. Savcılıklarımıza intikal ettikte, failer hakkında girişilecek işlem konusunda değişik tatbikatla karşılaşılmaktadır. Şimdiye kadar pek tatbik yeri bulunmayan Türk Ceza Kanununun 4. 5. 6. 7 ve 8 inci maddeleri, vazıh hükümler taşımamalarının inzimamıyla de, bu değişik uygulamanın ortaya çıkmasına amil olmaktadır, denebilir. Bu mesele yalnız Türkiye'de değil, başka Devletlerde de aktualitesini muhafaza etmesi sebebiyle, «Ceza Sistemleri ve bu Konudaki Milletlerarası Çalışmalar» başlıklı incelememizde, değişik sistemler ve Milletlerarası çalışmaların safhaları hakkında bilgi verilmesine çalışılmıştır.

Bu incelememizde de, Türk Ceza Kanunundaki hükümler ele alınmış ve bir nebze Türkiye'de suç işleyen yabancılar ve Türklere temas edildikten sonra Yabancı memlekete suç işleyen yabancı ve Türklerin durumları üzerinde, mevcut mer'î hükümlerin unsurları ve boşlukları belirtilmeye çalışılmıştır.

TÜRK CEZA KANUNUNDAKİ HÜKÜMLER

A — TÜRKİYE'DE SUÇ İŞLEYEN VATANDAŞ VE YABANCILAR :

Türk Ceza Kanununun 3 üçüncü maddesinde;

«Türkiye'de suç işleyen kimse, Türk Kanunlarına göre cezalandırılır. Ve bundan dolayı bir Türk hakkında yabancı memlekette hüküm verilmiş olsa bile Türkiye'de muhakeme olunur.

Böyle bir fiilden dolayı Türkiye dışında, hakkında hüküm verilmiş olan yabancı dahi Adliye Vekilinin talebi üzerine Türkiye'de muhakeme edilir» hükmü mevcuttur.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere;

1 — Türkiye'de işlenen suç, Türk Ülkesinde işlenen suç demektir.

2 — Fiilin Türkiye'de icra edilmesi veya neticesinin Türkiye'de husule gelmesi hallerinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

3 — Ancak bu sarıh hallerin dışında, bütün icra ve ikmal safhası yabancı memlekette cereyan eden bir suç Türkiye'de bulunan bir kim-

İşte bütün bu mülâhazalar, Türk Ceza Kanununun 5. ci maddesi hükmünün çok yerinde ve faydalı olduğunu anlatmağa kâfi gelmektedir.

Suçtan zarar görenin tabiiyeti ne olursa olsun, ister Türk, ister Yabancı ve yahut bir hükümet olsa dahi, madde uygulanır. Ancak fiilin 4 üncü maddede yazılı ve o maddedeki hükümlere tabi suçlardan başka bir cürüm olması lazımdır. Diğer taraftan yabancı memlekette işlenmesine başlanıp da Türkiye'de icrasına devam edilen mütemadî suçlar da Türkiye'de işlenmiş olacağından, bunlar hakkında 5 inci madde değil, 3 üncü madde hükmü uygulanacaktır.

Türkiye'de takibin şartları :

a — Yabancı memlekette 4 üncü maddede açıklanan suçlardan başka bir suç işlemiş olmak

b — Türk vatandaşı bulunmak.

Suç tarihinde Türk vatandaşı olması lâzımdır. Bilahere Türk vatandaşlığını iktisap etmiş olması bu maddenin uygulanmasını icap ettirmez.

c — Failin Türkiye'de bulunması.

Bu, Türkiye mahkemelerine selahiyet veren en esaslı davâ şartıdır. Fail Türkiye'de değilse, maddenin uygulanması mümkün olmadığı gibi, tabiatıyla yabancı memlekette ika olunmuş böyle bir fiil için suçluların iadesi yoluyla failin Türkiye'ye getirilmesi de mümkün ve mevzu bahis olamaz.

Diğer yönden failin Türkiye'de bulunuşu nedenleri, maddenin uygulanmasına mâni değildir. İster kendiliğinden gelmiş olsun ister yabancı hükümet hudut dışı etsin, ister tesadüfen veya yanlışlıkla yahut meselâ mücbir bir sebeble Türkiye'ye gelmiş olsun netice değişmiyecektir.

Sanığın Türkiye'de bulunmaması, delillerin toplanması ve muhafazası için gerekli işlemlerin yapılmasına mâni teşkil etmemektedir.

d — Fiilin, şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim **cürüm** olması.

Fiilin kabahat nev'inden olması veya para cezasını müstelzim olması halinde bu madde hükmü uygulanamayacaktır.

Madde metninde uygulanacağı cürümler iki kısımda mütalaa edilmektedir :

lacağına dair sarahat mevcuttur. Bu durum karşısında 5 inci maddenin şumultüne giren hallerde hakkında yabancı memlekette hüküm verilmiş türk hakkında, Türkiye'de yeniden muhakeme **YAPILAMIYACAĞI** neticesine varmak doğru olur. (7)

Hatta yabancı memlekette verilen hüküm, 87 inci maddenin 4 numaralı bendinde sayılan ve milletlerarası sözleşmelere müstenit bulunan suçlardan madasında, **TEKERRÜRE** esas olmayacağı gibi cezaların erelenmesinde de nazara alınmaz.

Bir memlekette verilmiş olan cezaî hükmün başka bir memlekette tenfiz edilmemesi veya hukuki neticeler husule getirememesi keyfiyeti; devletlerin istiklâl ve hâkimiyetine karşılıklı olarak riayet esasına dayanmakta ise de: bu, hususiyle son zamanlarda çok tenkitlere uğramıştır. Adî suçlardan dolayı, usul ve kanuna uygun olarak verilmiş, savunma hakkına tam riayet edilmiş olduğu, tenfiz edileceği ve hukuki tesirler husule getireceği memlekette ki âmme intizamına muhalif bulunmadığı, o memleketin selâhiyetli âdli mercilerince yapılacak tetkikat ile anlaşılacak yabancı hükümlerin makbul tutularak nazara alınması, faydalı olacaktır. Nitekim bir nebze bilgi verdiğimiz milletlerarası birçok ceza kongrelerinde kararlaştırıldığı gibi, yeni ceza kanunları ve projeleri de bu yeni prensipleri kabul etmişlerdir. Ve etmeleri de çok yerinde olacaktır.

Diğer taraftan, kanunumuzun 7 inci maddesinde yazılı halde, maddenin 2 inci fıkrasına göre, yabancı memleket mahkemesinden verilen hüküm Türk kanunlarına muvafık ise, nazara alınacağına ve 8 inci maddeye göre de muayyen hallerde yabancı memleket mahkemesinin hükmüne kıymet verilebileceğine işaret etmek yerinde olacaktır.

Kanunumuz, yabancı memleketlerde işlenen suçlar hakkında, esas itibarıyla, ceza bakımından bir hususiyet görmemiştir. Yalnız bir iki hal müstesnadır:

a — Ceza kanununun 118 inci maddesinde, vatan haricinde **DEVLETİN EMNİYETİNE KARŞI** işlenen ve ölüm veya müebbed veya muvakkat **AĞIR HAPİS** cezasını müstelzim cürümlerden dolayı hükmedilen cezalarda **müruruzaman cerayan etmiyeceği tasrih edilmiştir.**

(7) Ord. Prof. Dr. Tahir TANER, sözü geçen eser, sahife 224 - 225
Not : T. C.K. nun 5 inci maddesi konusunda son bölümde uygulamadan son örnekler verilmiştir.

b — Yine Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin son fıkrasında (Türklüğü tahkir ve tezyif, yabancı bir memlekette bir TÜRK tarafından işlenirse ceza, üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.) demek suretiyle, fiilin yabancı memlekette işlenmiş olması keyfiyeti, çok doğru olarak, cezayı ağırlatıcı bir sebep sayılmıştır. (8)

3 — YABANCI MEMLEKETTE YABANCI TARAFINDAN İŞLENEN

SUÇ :

Türk Ceza Kanununun 6 ıncı maddesine göre : Bir YABANCI, 4 üncü maddede yazılı cürümlerden başka, Türk kanunlarına göre aşağı had-di bir seneden eksik olmayan şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim cürmü yabancı memlekette Türkiye'nin veya Türk'ün zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde Türk kanunları mu-cibince ceza görür.

Ancak bu babda takibat icrası Adliye Vekilinin talebi veya zarar gören şahsın şikâyetine bağlıdır.

Eğer cürüm, bir yabancının zararına işlenmiş ise fail, Adliye vekilinin talebi üzerine, aşağıdaki şartlar dairesinde cezalandırılır :

1 — Türk kanunlarına göre, şahsi hürriyeti bağlayıcı ve aşağı had-di üç seneden eksik olmayan cezayı müstelzim bir fiil olmak,

2 — İadeyi Mücrimin Muahdesi bulunmamak veyahahut iade keyfiyeti, cürmün irtikâp edildiği mahallin veya failin tebaasından bulunduğu Devletin Hükûmeti tarafından kabul edilmemiş bulunmak.

Bir Türk veya yabancı, Türk Ceza kanununun 8 inci babının 3 üncü faslındaki cürümleri yabancı memlekette işlenirse, resen takibat yapılarak o fasılda yazılı maddelerdeki cezalarla cezalandırılır.

Unsurları :

A — Birinci fıkranın unsurları :

1 — İşlenen cürüm, dördüncü maddede gösterilen cürümlerin dışında olması,

2 — Failin yabancı olması,

olduğu hükûmete iadesi teklif olunmalıdır. Ancak suçluyu bunlardan hiç birisinin kabul etmemesi halinde İtalya'da dâva rüyet olunabilir.)..»

Mehaz 1889 İtalyan Kanununun, 6 ıncı maddemize tekabül eden 6 ıncı maddesinde aynen, bizde olduğu gibi İtalya dışında işlenip iki yabancı arasında cereyan etmiş bir suçtan dolayı ne gibi şartlarla İtalya'da takibat yapılabileceği gösterildikten sonra 7 inci maddesinin 1 inci fıkrasında ve 1 inci bendinde, 9 uncu maddenin 2 inci fıkrasında, haklarında iade cereyan etmiyecek olan suçlardan dolayı İtalya'da takibat yapılamıyacağı tasrih edilmiştir. Bu suretle siyasî olduğundan dolayı hakkında iade cereyan etmiyecek olan bir suçun ülkede takibata mevzu teşkil etmiyeceği sarahaten ifade olunmuştur. Esasen bizim kanunumuz bakımından bir mertebe tereddüdü mucip olacak cihet de İtalyan kanunu iktibas olunurken, mezkûr takibatı sarahaten bertaraf eden hükmün alınmamış olmasıdır. Elimizde Ceza Kanunumuzun maddelerine müteallik bir esbabı mucibe layıhası mevcut olmadığından kanun vazımızın bu hareket tarzını niçin tutmuş bulunduğunu kat'i olarak söylemeğe imkân yoksa da, siyasî suçların mahiyeti; bunları adi suçlardan tefrikteki faydalar ve iltica hakkı, prensip ve esasını nazara alan kanun vazımız mezkûr hükmü esasen bir fazlalık, haşiv telakki eylediği içindir ki, kanunumuza almağa lüzum görmemiştir.

Siyasî Suçlardan dolayı iadenin cereyan etmemesi, tabii olarak bu suçtan dolayı, ülkede takibat yapılmamasını icap ettirmelidir. Esasen takibat yapılacaksa iade etmemenin manası kalmaz.

Gerçekten siyasî suçlardan dolayı, iadenin kabul edilmemesinin sebebi, yabancı Devletin iç işlerine müdahale etmemekdir. Böyle bir suçtan dolayı takibat yapılırsa, bu müdahale çok daha şiddetli olarak vukua gelmiş olur. (11)

4 — YABANCININ YENİDEN MUHAKEMESİ :

Türk Ceza Kanununun 7 inci maddesi; «BİR ECNEBİ, ecnebi memleketinde bir Türk veya Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir cürüm işleyip de ecnebi mahkemesince mahkûm olduğu veya ceza her hangi bir sebeple sukut ettiği ve beraet eylediği surette dâva Türkiye Mahkemelerince tekrar tetkik ve rüyet olunur.

Eğer hükmolunan ceza Türk Ceza Kanununda o fiil için muayyen olan cezadan dün ise, noksanı ikmal ettirilir.

(11) Sulhi DÖNMEZER, «Yabancı memlekette işlenen suçlar, siyasî suçlar ve nisbi siyasî suçlar» İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası cilt 15, sahife 760 - 771

Sukut ve beraet sebepleri Türk kanunlarına muvafık değil ise, ceza yeniden hükmolunur.

Bu babda takibat icrası Adliye Vekâletinin talebine bağlıdır.»

Ancak uygulamada, Dışişleri Bakanlığı marifetiyle Adalet Bakanlığına intikal ettirilen bu gibi hükümleri muhtevi evrak; Türk Ceza Kanununun Mevkii Mer'iyete vazına müteallik kanununun 1 inci maddesi uyarınca Bakanlıkça tensip ve tayin edilecek C. Savcılığına gönderilmekte ve C. Savcılığı, ecnebi mahkemesinde verilmiş bulunan mahkûmiyet, sukut veya beraet kararını muhtevi evrakı, yine diplomatik kanalla celp-edip ikmal edilecek hazırlık soruşturması evrakını tetkik ile takibat icrasına lüzum gördüğü hallerde, kanaatını bir fezlekeye bağliyerek Adalet Bakanlığından takibat icrası için talepte bulunmaktadır, Aksi halde, takipsizlik kararı vermektedir. Takipsizlik kararı verebilecek hallerde Adalet Bakanlığından da herhangi bir talepte bulunmağa lüzum bulunmamaktadır.

Takibata lüzum görülüp te de Bakanlıkça talepte bulunulan hallerde, «Türkiye'de yapılan muhakeme neticesinde suçluya verilen ceza çektirilir. Eğer yabancı memlekette verilmiş ceza orada çektirilmiş ise, aradaki farka bakılır ve Yabancı memlekette çektirilmiş ceza, Türkiye'de verilenden eksik ise, yabancı memlekette çekilen kısım mahsup edilerek bakiyesi çektirilir. Yabancı memlekette çekilen ceza, Türkiye'de verilen cezadan fazla ise, tabiatıyla Türkiye'deki ceza da, infaz olunmaz.» Ancak yabancı memlekete verilen cezanın nev'i ve o memleketteki infaz rejiminin farklılığı, Türk kanunlarındaki ceza nev'i ile farklı ve infaz şekli de başka olabilir.

Bu itibarla esas dâvaya bakacak mahkemece bu cezanın mahiyeti ve mahsup şekli de ilâmda gösterilecektir.

Türk Ceza Kanununun 7 inci maddesi hükmünü, yabancı hakkında yabancı memlekette hüküm verilmiş olması haline hasretmek lâzımdır. Hakkında hüküm verilmemiş ise, yabancıya karşı takip şartları Türk Ceza Kanununun 6 ıncı maddesi hükmüne tabidir. (12)

5 — Yabancı memleketlerde mahkûmiyetlerin neticeleri :

Yabancı memleketlerde işlenen suçlardan dolayı yabancı mahkemelerden verilmiş olabilecek hükümlerde mevcut bazı haklardan mahrumi-

(12) Prof. Dr. Faruk EREM, sözü geçen eser, sahife 150

yete müteallik cezaların, Türkiye'de dahi müessir olabilmesi için lüzumunda yapılacak muameleyi, kanunumuzun 8 inci maddesi şu şekilde anlatmaktadır :

«Bundan evvelki maddelerde beyan olunan ahvalde ecnebi mahkemen verilecek ve Türk Kanunlarına muafık bulunan hüküm, Türk Kanununa da gerek aslî ve gerek fer'î olarak hizmetî âmmeden memnuriyeti veya sair iskâtî ehliyeti mucip bir cezayı mutazammın olduğu takdirde, müddeiumuminin talebi üzerine ecnebi memlekette hüküm olunan mahrumiyet ve iskâtî ehliyet cezaları netayicinin Türkiye'de dahi cari olacağına mahkeme karar verebilir.

Müddeiumuminin talebi üzerine mahkemece bir muamele yapılmadan evvel mahkûm dahi ecnebi mahkemelerden verilen hükmün Türkiye Mahkemesince yeniden tetkikini talep etmek hakkını haizdir.»

Mehaz 1889 İtalya Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasına tekabül eden maddemiz, İtalya Kanunundan farklıdır. Çünkü orada bu hüküm yalnız İtalya tebaası hakkında sevk edilmiş olduğu halde, 8 inci maddemiz mutlak olarak yazılmıştır. Diğer taraftan İtalya maddesi yalnız 5 ve 6 ncı maddelerde yazılı suçlar için vazedildiği halde, 8 inci madde yabancı memleketlerde işlenen bütün suçlara şamil olacak şekilde yazılmıştır. Bundan başka, yukarıda da işaret olunduğu üzere, İtalyan maddesi 5 inci ve 6 ncı maddelerde yazılı suçlardan dolayı yabancı memlekette failin beraetine veya davanın sukutuna karar verilmiş veya mahkûmiyet kararı tenzif edilmişse İtalya'da tekrar takibat yapılamayacağını tasrih eylediği ve ancak mahkûmiyet halinde ehliyetsizlik neticelerinin İtalya'da tesiri keyfiyetini mevzubahis ettiği halde, 8 inci maddemiz bu kayıtları ihtiva etmemektedir.

Diğer taraftan, yabancı mahkemelerden hükmolunan ilâmların infaz olunabileceği bir halde, 647 sayılı Cezaların İnfazı hakkındaki Kanunun 18 inci maddesinde derpiş edilmiş bulunmaktadır.

647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki bu kanunun 18 inci maddesi : «Anlaşmalarda öngörülen hükümler saklı kalmak şartıyla, yabancılar hakkında Türk Mahkemelerince hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezaların infazının, müteakibliyet ve cezanın aynen tatbik olunacağı hususu taahhüt edilmek kaydıyla, yabancının mensup bulunduğu Devletin infaz müesseselerine bırakmasına, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar» verilebilecektir.

Türk mahkemelerince hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezaların infazının, müteakibliyet hususu taahhüt edilmek kaydıyla, yabancının men-

sup bulunduğu Devletin infaz müesseselerine bırakabileceğine göre, dolayısıyla yabancının mensup olduğu Devlet mahkemelerinde bir Türk vatandaş aleyhine verilmiş mahkûmiyet ilâmının Türkiye'de infazının mümkün olabileceği sonucuna varmak da mümkündür.

Bu hususta uygulamadan geçmiş örnekler bulunmamaktadır. Ancak, Türkiye'de mahkûm olmuş bir ecnebinin tabiiyetinde bulunduğu Devletin, infazla ilgili aynı konuyu ele alan bir kanun hükmünün bulunması gerekmektedir. Zira mücerret «mütekabiliyet ve cezanın aynen tatbik olunacağı hususunun taahhüt edilmesi» kâfi olmayıp bu taahhüdün mer'î kanun hükümlerine de uygun olması lâzım ve zaruri olduğu kanaatındayız.

İstisnai sayılabilen bu hal nazara alınmadığı takdirde, yabancı mahkemelerden cezaya dair verilen hükümler, hatta mahkûmiyetten doğan ehliyetsizliklere münhasır olmak üzere dahi, Türkiye'de infaz edilemeyeceği sonucuna varırız. Zira, yabancı mahkemelerde verilen hükümlerin Türkiye'de infaz kabiliyeti, Türk Hukukunca kabul edilmemiştir. İşte bunun içindirki, doğabilecek bazı mahzurları önlemek gayesine matuf olarak 8 inci madde vazedilmiştir. Bu maddeye göre yabancı mahkemelerden verilen mahkûmiyet hükümlerinin, bazı şartların tahakkuku halinde, hukuku bağlayıcı ceza ve neticelerinin Türkiye'de cari olması mümkün olabilecektir. Bu maksatla, yabancı mahkemelerce verilmiş olan hükmün, Türk Mahkemesince incelenmesi ve mahkemenin bu hususta bir karar vermesi gerekmektedir. Bu sebeble Türkiye'de infaz edilen hüküm, yabancı mahkemenin hükmü olmaktan çıkmakta ve Türk mahkemesinin kararı olmaktadır.

8 inci madde hükmü, kendinden evvelki maddede yazılı olan hallerde, Yabancı mahkemelerden verilmiş hükümler hakkında uygulanmaktadır. (EVVELKİ MADDELERDE BEYAN OLUNAN AHVAL) kaydından maksat ise, Türk Ceza Kanunlarının tatbiki mümkün olan hallerde, Adalet Bakanının veya yabancı devletin talepte bulunmaması veya zarar görenin şikâyet etmemesi sebebiyle suçlu hakkında Türkiye'de mahkeme cereyan etmemesi ve ortada yalnız yabancı mahkeme kararının mevcut olmasıdır. Yabancı memlekette hüküm verilmiş olmasına rağmen Türkiye'de mahkeme yapılan hallerde 8 inci madde hükmü uygulanmaz. Zira mahkûmiyetin gerektirdiği cezai ve hukuki neticeler, Türk mahkemesinin hükmüne göre tayin olunmaktadır. Artık ecnebi mahkemenin kararı mevzu bahis bulunmamaktadır.

8 inci maddenin uygulama sahasını belirtmesi bakımından, geçen maddelerdeki hükümlerle karşılaştırmak suretiyle şu neticeye varmak mümkündür.

C — SONUÇ:

Yabancı memleketlerdeki mahkumiyetler, zorunlu bir vakıa olarak karşımıza çıkmakta ve bunlar Dışişleri Bakanlığı kanalıyle, C. Savcılıklarımıza intikal ettikte; Türk Ceza Kanununun bilhassa 5 ve 8 inci maddeleri hayatiyet kazanmaktadır. Şimdiye kadar bu konuda yeterli sayıda aydınlatıcı içtihatların bulunmayışı, zihinlerde tereddütlerin hasıl olmasına âmil olmaktadır.

Bundan sonraki incelememizde, bu uygulamalardan son örnekler verilmesine çalışılacaktır.

MESLEKÎ YAZILAR :

İPTÂL VE TENKİS DÂVALARI HAKKINDAKİ YARGITAY KARARLARI ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Yazan : Mustafa Sadrettin AYKONU
(Bartın Sulh Hâkimi)

Plân :

- 1) Konu
- 2) Yargıtayın görüşü
- 3) Şahsi görüşümüz
- 4) Sonuç

1) KONU : Muris mirascılarını kısmen veya tamamen miras hisselerinden mahrum etmek maksadıyla hayatında iken hüküm ifade etmek üzere mallarını bir kısım mirascısına veya mirascı olmayan başka birisine bedelsiz olarak temlik etmek istemektedir. Lehine temlik yapılan kimse murisin ölümünden sonra mahfuz hisseli mirascılar tarafından aleyhine tenkis dâvası açılmasını önlemek için muris bu temlikî satış şeklinde göstermelerini teklif etmektedir. Muris de bu teklifi kabul ederek hakikatte hiçbir para almadığı halde temlikî satış şeklinde gösteriyorlar. Bu şekilde menkul ve gayrimenkul mallarını temlik ediyor. Murisin ölümünden sonra mirascıları yapılan bu tasarrufların iptalini isteyebilecekler midir? yoksa sadece mahfuz hisseli mirascılar mı tasarrufun iptalini istiyebilirler? mahfuz hisseli mirascılar tasarrufun iptalini mi, yoksa tenkisini mi dava edebilirler? bu nevi davalara tatbikatta çok sık rastlandığından meseleyi tetkike değer gördüm. Bu konuda evvelâ Yargıtayın bugünkü görüşünü açıkladıktan sonra şahsi düşüncemizi bildireceğiz.

2) YARGITAYIN GÖRÜŞÜ : Yüksek Yargıtay 2.Hukuk Dairesi ile Hukuk Genel Kurulunun bu konudaki görüşleri birbirinden tamamen farklı olarak belirmiştir.

2 nci Hukuk Dairesinin 28/9/1965 tarih ve 3473 - 4332 sayılı 4/4/1968 tarih ve esas 935, karar 2152 sayılı ilâmlarında (Murisin mirascılarından mal kaçırmak maksadıyla malını bağışladığı halde satış gibi göstermesi halinde, ortada iptali gerekli bir muamele olmayıp, ancak tenkisi gere-

sürülmesini bertaraf edemez. Borçlar Kanunun 237. maddesi gereğince tescilin muteber bir bağışlama taahhüdüne dayanması lâzımdır.

4. Murisin vefatından sonra mahfuz hisseli mirascı, murisinden intikal eden iptal davası açmak hakkını kullanabilir. Tenkis davası ancak muteber olan temlikler için söz konusu olabilir. Mahfuz hisseli mirascı iptal davası açmıyarak tasarrufun sadece tenkisini talep etmiş olsa da hi, hakim şekil noksanını re'sen nazara alabilir. Bu itibarla, batıl olan bir tasarrufun tenkisi değil, iptali istenebilir. Muvazaa, mirascıları haklarından mahrum etmek amacıyla yapıldığı için, mirascılar açacakları iptal dâvasında muvazaayı şahit ile ispat edebilirler.

5. Kanaatımızca mahfuz hissesi bulunmayan diğer kanuni mirascılar da murisin külli halefi sıfatıyla bu gibi hallerde tasarrufun iptalini talep edebilirler. Çünkü onlar da yapılan tasarrufla miras haklarından mahrum edilmişlerdir. Muris muteber bir temlik yapmış olsaydı, buna karşı itiraz edemeyecek olan mirascılar temlikin muteber olmaması halinde iptalini isteyebilirler. Çünkü onların sadece tenkis davası açamayacakları kabul edilmiştir. Fakat batıl olan bir tasarrufun iptalini de isteyemeyecekleri söylenemez. Nitekim, Medeni Kanunun 499. maddesinde bu mirascıların ölüme bağlı tasarrufların iptalini, isteyebilecekleri kabul edilmiştir. Bu nedenlerden dolayı, Hukuk Genel Kurulunun içtihadının kanuna uygun olduğu kanaatindeyiz.

4) SONUÇ :

Mahkemelerce İkinci Hukuk Dairesinin görüşüne uygun olarak verilen kararlar, bu dairece onandığı için, Hukuk Genel Kuruluna intikal etmediğinden tatbikatta birbirini tutmayan kararların çıkmasını önlemek için içtihatların birleştirilmesi yoluna gidilmesini temenni etmekteyiz.

taşımaktadır. Ancak def'an dermeyeran edilebilecek iktisap haklarının umumî mahkemelerde müstakil dâvâ konusu olup olamayacağı madde-den anlaşılmamaktadır. 97 nci madde ise (Bu kanununun 1 inci maddesinde yazılı yerler dışında bulunan gayrimenkuller hakkında umumî hükümlere göre açılmış ve açılacak dâvalarda da bu kanunun 33 üncü ve 42 nci maddeleri uygulanır. Bu hükümler zilyet aleyhine açılan dâvalarda def'an ileri sürülebileceği gibi, kesinleşmemiş olan dâvalarda dahi tatbik olunur) denilmektedir. Bahsi geçen kanunun birinci maddesinde yazılı yerler tapulamaya başlandığı tarihte il ve ilçelerin merkez belediye sınırı dışındaki gayrimenkullerdir. Bundan da aynı maddenin ve kaide olarak tapulama kanunu uygulamasının dışında kalan yerlerin il ve ilçelerin merkez belediye sınırları içersindeki kısımlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Durum böyle olunca 766 sayılı tapulama kanununun sadece 33 ve 42 inci maddelerinin dahi Türkiye çapında tapulamasına başlanan veya başlanmayan bölgelerde, il, ilçe belediye hudutları içerisinde veya dışarısında kalan yerlerdeki gayrimenkuller için umumî mahkemelerde açılacak dâvalara uygulanıp uygulanmayacağı açıkça belirtilmemiş demektir. Zira 97 nci maddede sadece il ve ilçelerin merkez belediye hudutları içindeki gayrimenkuller hakkında 33 ve 42 nci maddelerin uygulanacağı belirtilmektedir. Tapulama kanununun esas uygulama alanı olan merkez belediyesi dışında kalan gayrimenkuller için bahsi geçen maddelerin uygulanıp uygulanmayacağına işaret edilmemiştir. Üstelik tapulanmasına başlanan ve başlanmayan bölgeler bakımından bir ayırım yapılmadığı da açıklanmamıştır. (1)

Konuyu bu şekilde ortaya koyduktan sonra derinlemesine aydınlatmaya çalışma zamanı gelmiş demektir.

B — 766 sayılı Tapulama Kanununun uygulanacağı mahkemeler :

Durumun iyice belirtilmesi için üç ayrı bölümde incelenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

1 — Tapulama mahkemelerinde uygulanması :

Bu bizi yetki ve görev konuları ile karşı karşıya getirmektedir. Tapulama kanunumuz yetki ve göreve ilişkin esaslara yeni bir anlayış getirmiştir. Yetki..... terimi dar anlamı dışında bir de genel anlamda kullanılmaktadır. Bu anlamı ile yetki görevi de içerisine almakta ve aynı yargı koluna dahil mahkemelerden hangisinin belli bir dâvaya bakabilme hak

(1) Tapulama Kanunun 3/1 maddesine göre tapulama işleri için her ilin merkez ilçesi ile diğer ilçeleri birer bölge, her bucak merkezi ile her köy birer birlik sayılır.

sarısında 97 nci madde kaldırılan hükümlere dairdir. Büyük Millet Meclisi geçici komisyonunda bu madde değiştirilmiştir, Cumhuriyet Senatusunda müzakere sırasında ise buna şimdiki şekil verilmiştir. Cumhurbaşkanının vetosu kapsamına giren bu madde vetodan sonra dahi aynen kabul edilmiştir. (13).

Bilindiği gibi ilk defa çıkarılan 396 nolu tapulama kanununu Cumhurbaşkanlığı bazı nedenlerle veto etmiştir. Veto gerekçesinin 3 nolu bendinde (Tapulama kanunu hükümleri, tapulamanın henüz uygulanmadığı bölgelerde dahi uygulanacağından, Medeni Kanunun önceden tahmin olunamayacak bir müddet zarfında fiilen tatbikten kalkmış olacağı) hususu ileri sürülmektedir. (14). 5602 sayılı kanunun 13/D maddesi 6335 sayılı kanunla değiştirilmiştir. Buna göre zilyedlik müddeti on seneden yirmi seneye çıkarılmış ve Medeni Kanunun 639 uncu maddesi ile 2613 sayılı tapu ve kadastro kanununa zilyetlik süresi bakımından 5602 sayılı tapulama kanununun intibakı sağlanmıştır. Ayrıca bu kanuna ek madde ile de 5602 sayılı kanunun 6335 sayılı kanunla değiştirilen 13/D maddesi umumi hükümlere göre Medeni Kanunun 639 uncu maddesine dayanarak açılacak dâvalar ile belediye hudutları dahilinde uygulanması mümkün olan 2613 sayılı kadastro ve tapu tahriri kanununun tatbikâtına da teşmil edilmiştir. Bu hükümler yeni tapulama kanunun yürürlüğe girmesine kadar aynen uygulanmıştır. Belediye hudutları dahilinde ve haricinde gerek köy tapulamasında ve gerekse şehir kadastro tesbitlerinde ve umumi hükümlere göre umumi mahkemelerde açılmış dâvalarda bu şekilde uygulama yeri bulunmuştur. (15)

Tapulama kanununun 3 üncü maddesi tadilleri ile birlikte 5602 sayılı kanunun 13/D maddesinin yerini almıştır. Gerek 5602 sayılı kanun ve gerekse ek ve tadilleri ve bu arada 6335 sayılı kanun 766 sayılı tapulama kanununun 98 inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yukarıdaki izahlardan anlaşılacağı ve tatbikattaki uygulamalardan hatırlanacağı üzere Tapulama Kanununun tapusuz gayrimenkullerin tecil ve ictisabına ait 33 üncü maddesi ile kayıt ve belgelerin kapsamının tayinine dair olan 42 nci maddesinin uygulanması durumunu belirten 97 nci madde geniş anlam taşımaktadır. Her iki maddenin tapulama bölgesi olan ve olmayan yerlerde il ve ilçelerin merkez belediyelerinin hudutları içinde kalan ve kalmayan kısımlarındaki gayrimenkullerle ilgili olarak umumi mahkemelerde açılmış ve açılacak olan davalarda da uygulan-

(13) GÜRSEL Mustafa ve DÖNMEZ İrfan - 509 sayılı Tapulama Kanunu 1965 Sh. 178

(14) GÜRSEL Mustafa ve DÖNMEZ İrfan - age Sh. 243.

(15) GÜRSEL Mustafa ve DÖNMEZ İrfan - age Sh. 252.

vunmanın doğruluğu açıkça anlaşılrsa dahi dâva bu nedenle reddedilmektedir. Sadece dâvalıya bahsi geçen tapuyu iptal ettirip yerin adına tescili için dâva açması hususunda imkân verilmektedir. Ondan sonrada ya iki dâva birleştirilmekte veya sonraki dâva birinci dâva için ön mesele sayılmaktadır.

Bu düşüncelerin tesiri altında 92 inci maddenin gerekçesinde şöyle denilmektedir : (Doktrin ve tatbikatta ihtilâflı bulunan bir meseleyi halletmek maksadıyla bu madde sevk edilmiştir. Şöyleki Medeni Kanunun bilhassa 639 uncu maddesi ile 704 üncü maddesinin son fıkrası, bazı şartların tahakkuku halinde zilyede iktisap hakkı tanınmıştır. Keza tapulama kanunun tatbik edildiği yerlerde zilyed daha geniş iktisap hakları tanınmış bulunmaktadır. Bu hakları tapulama sırasında veyahut umumi hükümler dairesinde ancak teşcil dâvası zımmında zilyet tarafından ileriye sürülebileceğine ihtilâf ve tereddüt mevcut değildir. Fakat zilyed aleyhinde açılan men'i müdahale dâvalarında bu hakların def'an dermeyeran edilip edilemeyeceği münakaşayı mucip olmamaktadır. Asıl dâva zımmında dermeyeran edilebilecek bir iddianın, zilyet aleyhine açılmış dâva ya karşı def'an dermeyeran edilemeyeceğini kabul etmenin bir tezat olacağı görüşünü müdafaa edenler vardır. Ancak hâkim olan görüş, zilyedlikle iktisap şartları tam olsa bile, zilyedin tescil talebi hakkını dâva açarak kullanması merkezindedir. Bu görüş, tapulama gibi gayrimenkullerin tesbit ve tescilini istihdaf eden gaye ve bu tasarrufların taşıdığı hususiyet bakımından benimsenmiştir. (24). Bundanda zilyetlikle iktisap şartları tam olsa dahi zilyedin tescil talebi hakkını dâva açarak kullanabileceği görüşünün benimsendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca Tapulama kanununun zilyede tanıdığı iktisap haklarının tapulama sırasında veyahut umumi hükümlere göre açılacak teşcil dâvası esnasında zilyed tarafından ileri sürülebileceği, açıkça belirtilmiştir. Bundan fazla olarak da tapulamasına başlanan bölgelerde henüz tapulama sırası gelmemiş olan yerlerdeki gayrimenkuller için tapuya dayanarak açılacak müdahalenin men'i dâvalarını tapuya karşı zilyedlik definde bulunulmamasına rağmen reddini sağlamak ve taşınmazın zamanı gelince tapulama kanunun 32/C maddesine göre zilyed adına Tescilini yapabilmek için bahsi geçen kanunun 92 inci maddesi ile zilyede def'an dermeyeran yetkisinde vermiştir. Bu sebeplerle zilyed 32/C maddesine göre elde ettiği mülkiyeti iktisap hakkına dayanarak hem tapulama sırasında gayrimenkulün adına tescilini sağlayabilecek, hem tesbitten önce tapuya dayanarak aleyhine açılacak olan müdahalenin men'i dâvalarını durumu def'an dermeyeran

177

ederek reddettirebilecek. bir de isterse tesbitten önce aynı hakka dayanarak umumi mahkemede mevcut tapunun hukukî kıymetini kaybettiğinden bahisle iptal ile adına teşkilini isteyebilecektir. Bazı tatbikatçı yazarların aksi görüşte oldukları anlaşılmaktadır. (25). Bazılarının ise mevcut eserlerinde bahsi geçen maddenin zilyede umumi mahkemede dâva açmak imkânı verip vermediği hususuna işaret edilmemiştir. (26).

e — Sonuç :

Tapulama kanununun 92 nci ve 97 nci maddelerinin mevcut hali anlaşılmalarını hakikaten güçleştirmiştir. Bu sebeptendir ki, Yüksek Yargıtay 8 inci Hukuk dairesi dahi ilk önce bu kanunu 32/C maddesinin zilyede umumi mahkemede dâva açma hakkı vermediği görüşüne katılarak dâvanın reddine dair mahalli mahkeme kararını onamıştır. Fakat aynı daire aynı gerekçelerle reddedilen diğer dâvada bu defa gerekçe göstererek kararı bozmuştur. Bizde yukarıdaki nedenlerle bahsi geçen maddedeki iktisap haklarının zilyede tapulama sırasında gayrimenkulün adına tescili ile, tapulama bölgelerindeki umumi mahkemelerde aleyhine açılacak dâvalarda def'an dermeyeran yetkisi verdiği gibi yine bu mahkemelerde tapunun hukukî değerini kaybettiğinden bahisle iptalini ve yerin adına tecilini sağlamak için dâva açmak imkânını da vermiş olduğu görüşündeyiz. Bu görüş ve düşüncedir ki, bizi Yüksek Yargıtay 8 inci Hukuk dairesinin bahsi geçen 11/7/1968 günlü 4036/4210 sayılı onama kararının ruhiyle ve taşıdığı gaye bakımından tapulama kanunu hükümlerine uymadığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Konuyu öneminden dolayı ortaya koyarken Yüksek Yargıtayın görüşünün kesinlikle açıklığa kavuşmasının sonsuz faydalar sağlayacağını belirtmek isteriz.

(25) ALGAN M. Reşit ve TÜRKAY Yaşar - age. Sh. 452

(26) GÜRSEL Mustafa ve DÖNMEZ İrfan - age. HAKSUN Necati - age. TÜZÜN Orhan ve EKİNCİ Bekir - Tapulama Kanunu 1967.

HUKUK YAYINLARI

Derleyen : Avni ÖZENÇ

CEZA DÂVALARINDA USUL VE TATBİKATI. (İkinci Baskı)

Yazarı : Necmettin BİLECEN, Doğu Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1968 Ankara, 484 Sayfa, Fiyatı 25 Lira.

Eserin birinci baskısı 1964 yılında yayınlanmıştır. İkinci baskısında eser yeniden gözden geçirilmekle, kitapta son değişikliklere yer verilmiş ve bazı tadillerle ilâveler de yapılmıştır.

Eser, üç kısımda incelenmiştir.

BİRİNCİ KISIM :

Umumî Esaslar.

Birinci Bölüm :

Yargı Organları.

İkinci Bölüm :

Ceza Dâvalarında Yetkili Mahkemenin Tâyin Olunması,

Üçüncü Bölüm :

Yargı Organları ve Umumî Mahkemeler Arasında Yetki Uyuşmazlığı ve Bu Uyuşmazlığın Halli,

Dördüncü Bölüm :

Ceza Dâvalarında Deliller,

Beşinci Bölüm :

Maznunun Sorgusu, Tevkif ve Salıverilmesi,

Altıncı Bölüm :

Maznunun Müdafaa Hakkı,

İKİNCİ KISIM :

Ceza Mahkemelerinde İkame Olunabilecek Dâvalar.

Kamu Personeli Sendikalarına Kimlerin Üye Olabileceği,
 Sendikaların Üye Sayısı,
 Aynı Kurumda Birden Fazla Sendika Bulunması,
 Yönetim - Sendika İlişkileri,
 Sendikalararası İlişkiler ve Üst Kuruluşlar,
 Çeşitli Sendika Görevlerinin Önem Derecesi,
 Dört Büyük Sorun,
 Sendika Yöneticilerinin Teminatı Sorunu,
 Kurum İçinde Sendika Faaliyetinde Bulunma Yasağı,
 Etkin Direnme Olanaklarının Bulunmaması,
 Kanunda Sendika Enflasyonuna Yol Açacak Hükümler Bulunma-
 ması,
 Sendika Yöneticilerinin Hazırlık Noksanlığı,
 Devlet Personeli Sendikalarının Etkinlik Derecesi Hakkında Gö-
 rüşler.

Bulguların Özeti :

Ekler :

Ek : 1 Devlet Personeli Sendikaları Kanunu,

Ek : 2 Türkiye'deki Kamu Personeli Sendikalarının Listesi,
 Konfederasyon ve Federasyonlar,
 Sendikalar, dır.

*
**

MEDENİ HUKUK VE BORÇLAR HUKUKU BİLGİSİ.

**Yazarı : Doç. Dr. Turgut AKINTÜRK, Sevinç, Matbaası, 1969 An-
 kara, 403 Sayfa, Fiyatı 20 Lira.**

«Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü No: 9»

181

İÇİNDEKİLER :

Hukuk ve Medenî Hukuk Kavramlarına Genel Bakış,
 Şahsın Hukuku,
 Aile Hukuku,
 Borçlar Hukuku,
 Miras Hukuku,
 Eşya Hukuku, dur.

**

YABANCI ÜLKELERDE TAHKİM. (Alman, Fransız, İngiliz, İtalyan)

«Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü»

Çevirenler : Prof. Dr. Turgut KALPSÜZ, Doç. Burhan GÜRDOĞAN,
 Doç. Dr. Özcan KARADENİZ, Asist. Dr. Hikmet Sami TÜRK, Sevinç
 Matbaası, 1969 Ankara, 71 Sayfa, Fiyatı 20 Lira.

Çeviriciler, ayrı ayrı Almanca'dan, Fransızca'dan, İngilizce'den ve
 İtalyanca'dan tahkim usullerinden ve ilgili hükümlerden bahsetmişlerdir.

**

BANKA VE TİCARET HUKUKU DERGİSİ .

Şubat 1969 Cilt V, Sayı 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma En-
 titüsü, Sevinç Matbaası, 1969 Ankara, 147 Sayfa, Fiyatı 20 Lira.

İÇİNDEKİLER :**Makaleler :**

Prof. Dr. Jale G. AKİPEK: Mülkiyet Kavramı Üzerinde Bir İnceleme,

Sıtkı AKYAZAN : Banka Teminatı Mektupları,

Galip UĞUR : Türk Hukukunda Olağanüstü Hallerin Grev ve Lo-
 kavt Hakları Üzerine Tesiri,

Dr. W. KOENIG, Profesör - Çev. Asis. Dr. Fırat ÖZTAN : Sigorta Menfaatı ve Değerlendirilmesi,

Görüşler :

İsmail DOĞANAY : Limidet Şirkette Ortağın Ana Mukavelename İle Koymağı Taahhüt Ettiği Sermaye Borcu Ne Zaman Muaccel Olur.

Dr. P. LESCOT, Profesör - Çev. Hâkim Dr. Turgut SENGİR : Aval Konusunda Bazı Görüşler.

Kararlar :

Doç. Dr. Akar ÖÇAL : Mahkeme Kararlarında Gizli Yedek Akçeler,

Dr. Sevin EVEN : İsviçre Federal Mahkeme Kararı,

Asis. Dr. Nurkut İNAN : İstirdat Dâvasında İspat Yükü - Çekin İktisadî Niteliği,

Asis. Dr. Fırat ÖZTAN : Yargıtay Kararları,

Mevzuat :

1 Temmuz — 1 Ocak 1969

K.R. 340

BORÇLAR HUKUKU, Özel Borç Münasebetleri (Akdin Muhtelif Nevileri), Cilt: 1 Yazarı : Dr. Halûk TANDOĞAN, Başnur Matbaası, 1969 Ankara, 511 Sayfa Fiyatı 45 Lira.

«Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü»

İÇİNDEKİLER :

Önsöz,

Genel Bibliyografya,

Kısaltmalar,

Düzeltilmeler,

183

x

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ.

Cilt : XLII, Sayı 9-10, İsmail Akgün Matbaası, 1968 İstanbul,
535 — 676 Sayfa, Sayısı 3 Lira.

İÇİNDEKİLER :

İmran ÖKTEM : Adalet Yılı'nın Başlaması Sebebiyle,

Ferruh DERELİ : 1968 — 1969 Adalet Yılı'nın Başlaması Sebebiyle Konuşma,

Cevat EDEGE : Muvazaa ve İnançlı Muamele,

Karar Derlemeleri :

Ömer KÖPRÜLÜ : Kira Hukuku,

Kat Mülkiyeti,

Vekâlet Ücreti,

Ulviye SAYGIN : İcra ve İflâs Kanununun 272 nci Maddesinin uygulama Kural ve Alanı,

Kararlar :

1 — Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararları,

2 — Yargıtay Ceza Daireleri Kararları,

3 — Askeri Yargıtay Daireler Kurulu Kararları,

4 — Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararları,

5 — Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Kararları,

6 — Yargıtay 6. Hukuk Dairesi Kararları,

7 — Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi Kararları,

Mevzuat Kroniği :

Avukat Süleyman Nehip ULUKUT, tarafından yazılmıştır.

Meslek Haberleri :

Kayıplarımız, dır.